

DOLENJSKI LIST

NOVILNICA
A

MESTO

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA O

LASTNIK IN IZDAJATELJ: Okrajni odbor SZDL Novo mesto — Izhaja vsak četrtak — Posamezna številka 15 din — LETNA NAROČNINA 600 din, polletna 330 din, četrtletna 150 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 1200 din oziroma 4 amer. dolarje — TEKOCI RACUN pri Mestni hranilnici — Komunalni banki v Novem mestu št. 606-70/3-2

Štev. 10 (468) LETO X.
NOVO MESTO, 12. MARCA 1959

UREJUJE uredniški odbor — Odgovorni urednik Tone Gošnik — NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 30 — Poštni predal Novo mesto 33 — TELEFON uredništva in uprave št. 127 — Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo — TISKA Casonovo podjetje — Slovenski poročevalec v Ljubljani

Predkongresno tekmovanje naše mladine

V počastitev IV. kongresa ZKS sta Okrajni komite LMS in Okrajna zadruga zveza v Novem mestu organizirala tekmovanje občinskih komitejev LMS, aktivov LMS in aktivov mladih združnikov. Namen tekmovanja je, da mladina našega okraja v predkongresni dobi še bolj pozivi svoje delo in s tem prispeva svoj največji delež temu kongresu.

Za najboljšje občinske aktivne LMS sta predvideni dve nagradi, za mladinske aktivne deset in za aktivne mladih združnikov tri nagrade. V vseh treh skupinah so prve nagrade radijski sprejemniki. Tekmovanje bo trajalo tri mesece, nato pa bo komisija ocenila tekmovalce, izbrala najboljši in jim dodelila nagrade.

Mladinski aktivni, ki bodo hoteli doseči čimboljši rezultat, bodo morali: povečati število članov, vključiti zlasti kmečko mladino, razširiti vrste SZDL, pripraviti mladince za sprejem v ZK, privediti razna predavanja, športna srečanja z ostalimi aktivni, pomagati pri izgradnji športnih objektov, kopalnice, cest, stanovanj, razgibati kulturno-prosvetno dejavnost in podobno. Ocenjevana bo vsa dejavnost mladine in to delavske, kmečke in šolske.

Aktivni mladih združnikov bodo v tekmovanju zajeli tale področja: pospeševanje sodelovanja z ostalimi organizacijami na naši, povečanje števila svojih članov, prijemanje tečajev in predavanj, čimvečja udeležba mladih združnikov v vseslovenski akciji in lokalnih akcijah, čimboljša organizacija proslave dneva mladosti, pomoč pri urejanju domače vasi, sodelovanje aktivna pri izpolnjevanju plana za setev hibridne koruze, krompirja, pospeševanje sadjarstva, govedoreje, prašičereje, travništva itd.

Občinski komiteji bodo tekmovali v povečani dejavnosti delavske mladine (klubi mladih združnikov), nadalje v prijemanju tečajev, predavanj, poživili bodo aktivne mladih združnikov in drugo.

Šolska mladina bo tekmovala na vseh področjih svoje dejavnosti zlasti pa v ustvarjanju in utrjevanju tesnejših stikov med srednješolsko, kmečko in delavsko mladino.

To tekmovanje bo pokazalo, kaj dela naša mladina in kakšne uspehe lahko doseže v prizadevanem, skupnem delu. O tekmovanju bomo še poročali.

SPET V DOMOVINI

Predsednik Tito se je vrnil domov! Ta misel ni bila izražena samo v naslovih časopisov, ampak so jo predvsem čutili Jugoslavlani, ko se je njihov ljubljenski maršal po natanko 96 dneh dolgem potovanju vrnil v domovino. To ni bilo lahko potovanje, saj je bilo dolgo nekaj deset tisoč kilometrov po deželah in morjih, ki poznajo precej drugačno podnebje, kot je naše. Toda potovanje je moralo biti opravljeno, kot je dejal predsednik Tito.

Predsednika Tita in njegovo spremstvo je vodila pot v Indonezijo, Burmo, Indijo, Cejlon, Etiopijo, Sudan in Egipt. Pred vrnitvijo domov pa je obiskal še Grčijo. Titovo pot so nazivali pot miru, in to po pravici. Predvsem je šlo za izmenjavo misli z voditelji tistih dežel, ki so si nedavno priborile neodvisnost in si sedaj prizadevajo čim hitreje graditi lastno gospodarstvo, predvsem industrijo in kmetijstvo. Te države brez izjeme ne pripadajo nobenemu bloku, ampak so voljne sodelovati — na enakopravni osnovi — z vsemi državami sveta, ki to enakopravno spoštujejo. Prav tako kot Jugoslavija. Dalje so te države zagovornice miroljubne koeksistence med narodi, kar pomeni, da zahtevajo enakopravnost sodelovanja.

Prav tako kot Jugoslavija. In naposled, prav zato ker so za miroljubno koeksistenco, so nasprotni-ke blokov, ker vidijo v njih najhujšo nevarnost za mir. Prav tako kot Jugoslavija.

Ti skupni pogledi na sodobno mednarodno dogajanje so podlaga za plodno sodelovanje med narodi, ki take poglede zagovarjajo. Tu ne gre za ustvarjanje tretjega bloka, kakor trdijo nekateri, saj so vse te države proti blokom in jim zato še na misel ne pride, da bi ustanovljale tretji blok. Že dva bloka sta v današnjem svetu popolnoma odveč. In kljub temu — kakor je dejal predsednik Tito — vlada med izvenblokovskimi narodi večje soglasje, kakor ga more ustvariti kateri koli blok.

Pojavilo se je tudi druge zlonamerne govornice in trditve — na Vzhodu. Očitno je, da je voditelje na Vzhodu motila predsednikova pot miru pri tako imenovanih neopredeljenih narodih. Motilo jih je to, da uživa naša država tolikšen ugled pri teh narodih, in zato so začeli govoriti, da naš predsednik hodi po teh deželah in nagovarja tamkajšnje voditelje, naj ne zaupajo vzhodnemu bloku. Ko bi bilo to res, bi Jugoslavija že s samim tem izgubila pri teh narodih zaupanje kot neodvisna in izvenblokovska država, ne pa da bi si to zaupanje še utrdila. To zelo dobro vedo tudi na Vzhodu, hoteli pa so le povzročiti nekaj zmede in Jugoslavijo oblatiti. Očitno je, da se za to ni posrežilo in da je takšna umazana propaganda škodovala predvsem njim samim. — Toda vzhodna propaganda se je povzpela oziroma ponihala tako daleč, da je trdila, da je naš predsednik odšel na potovanje po nalogu Zahoda, da bi spodbudil ugled vzhodnega bloka pri teh narodih. Vzhod prav dobro ve, da je tudi to laž, toda v silni hudič muhe žre in očitno je zanje vsako

orožje, naj bo še tako nizkotno in zarjavelo, dobrodošlo, če gre za to, da je treba Jugoslaviji škodovati. Kakor rečeno, s tako neumno in lažljivo propagando so škodovali samo sebi. Sicer tudi Zahodu ta pot ni bila všeč, toda na Zahodu so vsaj modro molčali, kakor je dejal predsednik Tito.

Z državami, ki jih je obiskal predsednik Tito, pa nas ne vežejo samo skupni pogledi na stvar miru v sodobnem svetu, ampak tudi številne, večkrat še neizkoriščene možnosti za gospodarsko sodelovanje. Res je, da je naša država majhna in nima možnosti, da bi pomagala tem gospodarsko zaostalim državam v Aziji in Afriki v tolikšni meri, kolikor bi to lahko storile nekatere velesile, ki pa tega po navadi nočejo storiti, toda kljub temu lahko v veliki meri prispeva k razvoju teh držav. Jugoslavija postaja vedno bolj industrijska država z rastočimi proizvodnimi zmogljivostmi, ki lahko proizvajajo mairsakaj, kar potrebujejo azijske in afriške države. Tudi naši strokovnjaki so dobrodošli in dosedanja praksa je pokazala, da bi bilo mogoče to sodelovanje še povečati.

Naposled, kar pa ni najmanj važno, gre tudi za medsebojno spoznavanje, za medsebojno obiske, izmenjavo študentov, znanstvenikov in umetnikov, skratka za posredovanje duhovnih vrednot med Jugoslavijo in temi državami, ki gospodarsko niso zaostale po svoji krivdi.

Utrudljiva in naporna, v celoti potrebna in nujna, saj ni samo okrepila sodelovanja med Jugoslavijo ter azijskimi in afriškimi narodi, ampak je močno utrdila svetovni mir. Nakazala je pot tudi drugim državam, pot miru. Pokazala je, da bi bilo mogoče urejati svetovne zadeve in iz-

Prvega maja veliko slavo na Lisci

Občinski komitej ZK v Sevnici je imenoval na zadnji seji večdnevni odbor za proslavo na Lisci. Odbor se je že sestel ter imenoval 5 komisij, ki bodo skrbele za posamezna področja proslave. Imenovane so komisije za program, propagando, ureditev poti na Lisco, za urejanje prometa in preskrbo na dan proslave, Računajo, da se bo na ta dan zbralo na Lisci več tisoč ljudi, saj se je že doleže vsako leto za prvomajsko prazniko zbralo okoli 1000 ljudi. Brez dvoma bo na proslavo 40. obletnice ustanovitve ZK in SKOJ na Lisci prav lepo število ljudi, posebno, če bo ugodno vreme.

Titove plodne poti po vseh teh državah zdaj še ni mogoče v celoti oceniti. Plodovi se bodo šele pokazali. Toda že zdaj je mogoče trditi, da je bila ta pot, čeprav je bila

glavni spore med državami v miroljubnem duhu brez navzočnosti sovražnih sil blokov, ki so glavni vzrok prav teh sporov in nesoglasij ter napetosti, ki vlada v današnjem svetu.

Zbor Zadrugne hranilnice

V soboto, 7. marca, je bil v Novem mestu četrti redni letni občni zbor Zadrugne hranilnice in posojilnice Novo mesto. Med ostalimi se ga je udeležil tudi direktor Kmetijske banke za Slovenijo Pavel Avbej. Ker je bilo sprejetih več važnih sklepov, bomo o občnem zboru poročali podrobneje v naslednji številki.

Zimsko škropljenje v polnem razmahu

Kmetijski zadrugi Dragatuš in Crnomelj sta konec februarja in prve dni marca pričeli z začetnim škropljenjem sadnega drevesja. Na področju obeh zadrug delata po dve škroplilni ekipi. Delavci so opremljeni z zaščitnimi oblekami. Delo z motornimi škroplilnicami gre hitro od rok. Občinski ljudski odbor in zadrugi sveti bodo zahtevali od obeh zadrug, ki škropljenju še niso organizirale, pojasnilo, zakaj stoji ob strani. Pošten in napredni sadjarji, ki so svoje sadno dreve očistili, pa bodo zahtevali pojasnilo od sosedov, ki so ga očistili le površno, ali pa to potrebno delo celo popolnoma opustili. Gotovo so vredni obsojanja.

Prijave: do 7. aprila

Uresničevanje zakona o nacionalizaciji

V soboto so občinski ljudski odbori v Sloveniji izdali pozive za vložitev prijav za ugotovitev predmeta nacionalizacije v smislu zakona, ki ga je konec lanskega decembra sprejela Zveza ljudska skupščina. Ze s sprejemom zakona so vse najemne stanovanjske oz. poslovne stavbe in parcele, ki jih zakon določa, postale splošno ljudsko premoženje. Zdj bodo občinske in okrajne komisije zakon tudi formalno uresničile. Zato bodo morali vsi zavzanci tega zakona do 7. aprila vložiti pri pristojnih občinskih ljudskih odborih prijave o stanovanjskih hišah na podlagi katerih bo nato izdan zahtev po nacionalizaciji pri občinskih komisijah za nacionalizacijo. Vse potrebne obrazce in vsa pojasnila dobe državljani pri pristojnih OBLO. Kdor te prijave ne bi izpolnil v določenem roku, se izpostavlja hudi kazni (zapor do 1 leta oz. ka-

zen do milijon dinarjev). Dobro je, da ponovno zapišemo: državljani naj si nikar ne prepustijo svoje ne razlagajo zakona o nacionalizaciji. Če so v dvomu, naj se takoj obrnejo na pristojne komisije in organe pri občinskih ljudskih odborih, katerim pomagajo tudi vsa okrajna sodišča in javna pravobranilstva.

VREME

OD 13. DO 22. MARCA
Sredi marca padavine z ohladitvijo in s snegom do nižin, nato 3-5 dni suho z mrazom ponoči. Pozneje postopno topleje. Sledilo bo nestalno vreme s pogostimi padavinami in ponovno močno ohladitvijo. V.M.

Konferenca SZDL v Trebnjem

V Trebnjem je bila v nedeljo, 8. marca občinska konferenca SZDL. Obširneje bomo poročali o njej v naslednji številki.

Kmetijstvo in družbeni plan

Večje hektarske pridelke bomo dosegli letos predvsem s proizvodnim sodelovanjem med proizvajalci in zadrugami, pri čemer pa puščajo občinski ljudski odbori in politične organizacije vodstva kmetijskih zadrug dostikrat osamljene — Še 14 dni je čas, da dosežanje sorazmerno majhne uspehe v sklepanju pogodb povečamo in zagotovimo uresničitve plana

Kmetijstvu v našem okraju je tudi v letošnjem okrajnem družbenem planu odmerjeno pomembno mesto. Izrazit agrarni značaj Dolenjske in Spod. Posavja potrjuje delež, ki naj bi ga letos dalo kmetijstvo okraju v narodnem dohodku: 5 milijard in 584 milijonov (medtem ko bo dala industrija v okraju 6 milijard in 591 milijonov dinarjev, vse ostale panoge pa znatno manj). Družbeni plan predvideva: povečanje kmetijske proizvodnje v primerjavi z letom 1958 za 4,5 odstotka, če ne upoštevamo domače predelave oz. povečanje za 1,2 odstotka, če domačo predelavo upoštevamo. Letos pričakujemo takšne hektarske pridelke (v stotih na hektar): pšenica 35 stovov, ječmen 25, koruza 80, krompir

300, hmelj 10, detelje 65 in travniki (seno) 60 stovov. Pri žitih pomeni to — v primerjavi z lanskim letom — povečanje za 14,2 odst., kar odpada predvsem na visoke pridelke hibridne koruze in italijanskih sort pšenice. Vrtni naj bi bilo za 3,4 odst. več, pri industrijskih rastlinah pa znaša povečanje 227 odst. na račun hmelja.

Novih 92 ha hmelja v okraju (v jeseni 1959 in spomladaj 1960) se nadaljnjih 100 hektarov hmeljišč, graditev novih sušilnic za hmelj, vključev 2000 hektarov travnikov v proizvodno sodelovanje (da bo lahko uresničen plan povečane živinoreje), najnujnejša regulacijska in melioracijska dela v okraju, ureditev 200 ha površin za skupne pašnike v občinah

Novo mesto in Videm — Krško, kultiviranje 200 ha steljniov v Beli krajini — vse to je sestavni del nalog, ki naj zagotove v poljedelstvu in travništvu s pašništvom uresničitve pomembne naloge.

Medtem ko bomo v kratkem še posebej pisali o nalogah in načrtih za sadjarstvo, vinarstvo in živinorejo v letu 1959, bi danes radi ugotovili predvsem tole:

Čeprav je bilo na seji OLO — in že pred sejo na posvetovanjih okr. odbora SZDL in plenumu OK ZKS, kot na drugih posvetih s predstavniki občin ugotovljeno, da se morajo za uresničenje plana prizadevati razen okrajnega vodstva predvsem vsi občinski ljudski odbori in obč. odbori organizacij, že lahko ugotovimo, da je kmetijstvo pri slednjih zastopano!

probleme kot za obsežne, sila odgovorne in pomembne naloge v kmetijstvu!

... saj je zadruga tam, pa naj delaj!

Tak je odgovor, če se postavi občini vprašanje: kako je s planj v kmetijstvu na vašem področju? Kako je s kooperacijo (pogodbenim proizvodnim sodelovanjem), koliko pogodb so kmetje vaše občine podpisali in pod.

Naloge, ki smo jih pravkar našli, temelje na dejstvu, da bomo predvidene povečane hektarske donose dosegli v glavnem na državnih posevkih in na površinah, ki jih bodo zasebni kmetje dali v kooperacijo za hibridno koruzo, pšenico, semenski krompir in travništvo. Proizvodno sodelovanje med kmetom in zadrugo na podlagi pogodb (kooperacija) naj bi letos zajelo pri pšenici (1958 in 1959) 3200 ha, ječmenu 800 ha, hibridni koruzi 1200 ha itd. Uspehi, ki smo jih dosegli, (Nadaljevanje na 3. strani)

J. S.

Obvestilo

Pisarna Okrajnega komiteja ZKS Novo mesto se je preselila v stavbo okrajnega ljudskega odbora in ima zdaj telefon št. 106 (interno 10, 12 in 13). Okrajni odbor SZDL je ostal v dosedanjih prostorih in ima telefon št. 132 in 113, Novo mesto.

Oficirji iz Brežic predavajo za jubilej Partije

Garnizija JLA iz Brežic je s svojimi oficirji pripravila več spominskih predavanj s predvajanjem filmov v počastitev 40. obletnice ZK in SKOJ. V sevniciški občini bodo tri taka predavanja, in sicer v Sentjanžu, Krmelju in Sevnici.

V februarju in prvih štirinajst dni v marcu so v mnogih vinogradih obrezali precej trnja in pripravljali novo kolje. Čeprav smo sneg napovedal kar trikrat, so se tokrat dolenski in spodnjeposavski vinogradniki našim napovedim budomučno posmehali. Vendar se vreme tudi še zdaj lahko zasuče, čeprav je pomlad pred durmi...

Pozdrav iz Srbije

vam pošiljajo brigadirji in brigadirke VI. novomeške MDB Katje Rupena iz Čičevca

28. februarja smo odšli na pot — na cesto bratstva in enotnosti naših narodov! Na vlak je odmevala pesem, smeha ni manjkalo in že v nedeljo popoldne smo izstopili na postaji v Čičevcu. Sprejem je bil čudovit. Čakala nas je množica ljudi, ki so vzklicali in peli; potem so nam na glavnem trgu priredili množične organizacije miting. Razen nas so stale pred tribuno še tri brigade. Presenetilo nas je, ko so nas še posebej pozdravili kot predstavnike republike, ki je najbolj oddaljena od srca Srbije. Iz vseh drugih brigad smo zaslišali star brigadirski pozdrav: Za novomeško brigado — hooo-ru! Bilil smo ginjeni. Razen tega so nas pozdravili zastopniki tukajšnje oblasti in organizacij. Z avtobusa so nas nato prepeljali v naselje, ki leži 4 km od Čičevca na griču in je lepo urejeno. Naši prvi vtisi so zelo dobri. Tudi s hrano smo zadovoljni. Iz naših vrst kar naprej doni vesela pesem brigadirjev.

Fantje in dekleta VI. novomeške brigade pozdravljamo vse znance, prijatelje, starše in bralce »Dolenjskega lista«!

Ivan Krajnc,
kulturno-prosvetni referent VI. novomeške MDB

Če v podjetju kaj zaškripje...

Praksa nam znova kaže, da imajo občine sila tenek posluh, če v kateremkoli podjetju je malo zaškripje tudi najmanjši vijak. Tako so tu, ugotavljajo in sprašujejo, svetujejo in pomagajo. Tu vidijo predvsem dinar v vsej njegovi dosegljivi bližini. Zares, za najmanjše, morda celo gospodarsko malo pomembno podjetje je in občinah nemalokrat več zanimanja in resnične skrbi za

Občni zbor OSS: v torek zjutraj

17. marca ob 8.30 se bo v dvorani Doma JLA v Novem mestu začel letni občni zbor okrajnega sindikalnega sveta. Delegati so že dobili poročilo o delu v letu 1958 in načrt nalog za letos.

ŽITO NA STELJNIKIH

V torek, 3. marca so postali dragatuški steljniki pravo »bojno polje«. Dva sedemtonska traktorja sta se pričela zaletavati v breze, jih ruvala iz zemlje ter nato puščala za seboj. Bulldozerja pri tem delu dobro napredujeja. Nekdanji steljniki bodo kmalu postali rodovitno polje, namesto brez, rese in praproti pa bo na njih zavalovalo težko žitno klasje.

Steljniki so dajali malo dohodka, le 7.000 dinarjev na hektar, po kultiviranju pa bo dohodek desetkrat večji. Na področju KZ Dragatuš bodo kultivirali 56 hektarov steljniov, na področju KZ Crnomelj pa 52 hektarov. Tudi crnomeljska zadruga je že pričela delati. Obe zadrugi opravljata velik korak na poti k napredku belokranjskega kmetijstva. Načrti agronomov KPZ »Bela krajina« Crnomelj se uresničujejo. Občinski ljudski odbor Crnomelj se je resno zavezal za uresničevanje racionalnega izkoriščanja zemljišč. Skupni napor kmetijskih zadrug, kmetijskih strokovnjakov, občinskega ljudskega odbora in kmetovalcev v bodo bogato poplačani.

Jože Skof

O DELU ORGANOV JAVNE VARNOSTI V OKRAJU

(2)

Za našo varnost in red

CIGANI — DRUŽBENI PROBLEM

V vseh tatinah, v lomih in ropih ter pri povzročanju škode na naravnih dobrinah imajo največji delež Cigani. Na področju našega okraja jih živi 560. Se vedno so večinoma brez stalnega bivališča. Le 70 Ciganov je stalno zaposlenih. Mnogi prejema pokojnine, invalidnine in razne socialne podpore v zneskih od 2000 do 4500 dinarjev.

Podjetja jih zaposlujejo le sezonsko, predvsem v kamnolomih. Živijo v neznosnih razmerah, saj stanujejo le majhen odstotek v človeku primernih bivališčih (v 13 hišah in barakah), več del živ v šotorih. V mrazu, brez vsakega smisla za ustvarjanje zalog in brez premisleka kaj bo jutri žive Cigani iz dneva v dan. Kljub temu je v bližnji preteklosti pri njih opaziti vedno večje zanimanje za gradnjo hiš in barak. Težava je predvsem v iskanju zemljišč, kjer bi Cigani gradili svoje stavbe, ker se okolščini prebivalci zaradi slabih izkušenj boje imeti Cigane v sosesh. Občine Črnomelj, Metlika, Novo mesto in Sentjernej so Ciganom že do-

ločile zemljišča za bivanje in jim obenem dodelila drva za kurjavo. Ta ukrepa omenjenih občin sta vredna pohvale, posebno zadnji, saj so Cigani doslej delali škodo v gozdovih.

Cigani torej predstavljajo, že če jih pogledamo le iz te plat, družbeni problem. Silka je to, liko bolj žalostna, če dodamo še njihovo udeležbo v raznih prekrških. Lani je bilo 108 Ciganov v postopku od 650, kolikor jih prebiva v našem okraju. Zagrešili so 115 kaznivih dejanj. Če upoštevamo, da imajo Cigani mnogo otrok, bomo ugotovili, da skoro ni odraslega Cigana, ki ne bi bil lani zagrešil kaznivih dejanj. Ciganke prosjačijo, izvršujejo manjše vlomne kraje. Cigani so bili lani v tatinah in v lomih predvsem tisti, ki so jih lani v celoti ali delno opazili. Razen tega so bili oboroženi in s strelnim orožjem za primer, če bi jih kdo pri dejanju zalotil. Zagrešili so mnogo žepnih tatvin in nekaj kraj kolles. Bilo je tudi več pretepov med njimi in en primer uboja v stobranu, ko je Ciganka med pretepom umorila svojega moža.

PREVENTIVA IN SODELOVANJE

Mnogo bolje je zlo preprečevati, kakor potem, ko je že storjeno, ugotavljati vzroke in kaznovati krivce. Zaradi tega je Tajništvo za notranje zadeve lani skrbelo za čim boljše preventivno službo in vsopredno z njo za čim tesnejše sodelovanje s tistimi, ki so dolžni pomagati. Takšni ukrepi zaležejo največ v preprečevanju prekrškov pri čuvanju in vzdrževanju družbene lastnine. Tajništvo za notranje zadeve, takoj, ko je bilo opaziti takšne prestopke ali porajajoči se gospodarski kriminal, obvestilo okrajni ljudski odbor, okrajni komite ZKS in prizadeta gospodarska organizacija ter ustanove. Tako so bili s posredovanjem neposredno odgovornih že v kati zatrti nezdružljivi pojavi. To je pomemben uspeh, še posebno če upoštevamo gospodarsko škodo, ki bi bila sicer povzročena. Razen tega je TNZ obveščalo tudi skrbstvene organe o socialno ogroženih družinah, če je obstojal sum, da bodo začle na pot kriminala, in o mladoletnih otrocih, ki so zagrešili kazniva dejanja. V

mnoгих primerih skrbstveni organi je bilo dobro. Organi tajništva za notranje zadeve so bili v stalnih tesnih stikih z javnimi tožilstvom in sodišči ter so vse hujše primere sprotili reševanja na skupnih posvetovanjih. Razen tega so na kolegialnih sestankih sodelovali javni tožilec, predsednik sodišča in preiskovalni sodnik ter so skupno razčistili hujše primere.

Z inspekcijskimi organi ni posebnih težav. Opaziti je le pomanjkanje potrebnih strokovno sposobnih uslužbencev in to, da številčno šibka inspekcija ne more uspešno izpolnjevati svojih nalog.

Z okrajnim zavodom za socialno zavarovanje je Tajništvo za notranje zadeve doseglo tesnejše sodelovanje. Socialno zavarovanje je doslej plačevalo precejšnje zneske za zdravljenje telesno poškodovanih. Odkar ga Tajništvo obvešča o povzročiteljih poškodb, se okrajni zavod za socialno zavarovanje pridruži s svojim zahtevkom kazenskemu postopku ter zdaj plačuje stroške zdravljenja v takšnih primerih povzročitelji poškodb.

Okrajni odbor za pomoč edupribežnim obsojencem je imel lani eno sejo. Lani je bilo ustanovljenih 12 občinskih komisij, ki opravljajo to dolžnost na področju občin. Komisije bodo morale svojo dejavnost povečati, saj je pred njimi mnogo nalog. Sudji morajo obsojencem prvo pomoč in podporo po izpustu in jim pomagati iskati zaposlitev. Razen tega bodo morale te komisije prikriti izvajati tudi preventivne ukrepe na terenu.

PREKRŠKI ZOPER JAVNI RED IN NOTRANJO UREDITEV

Najpogostejši so cestnoprometni prekrški, saj jih je bilo lani kar 717. Pred so storiščil zagovarjal pred okrajnimi sodniki za prekrške. Povprečna kazen je bila 5000 dinarjev. Po novih predpisih so pristojni za cestnoprometne prekrške občinski sodniki za prekrške. Povprečna kazen je 1400 dinarjev.

Elektrika tudi na Bojance

Prebivalcem Bojancev in Hrasta se bodo s pomočjo občine Črnomelj kmalu uresničile dolgoletne želje — zasvetila jim bo električna luč. Strokovnjaki »Elektro-Črnomelj« spretno pomikajo trasinice proti Bojancem. Vaščani Bojancev in Hrasta bodo mnogo prispevali tudi sami. Izkopali bodo jame in postavili drogeve, vse v želji, da bi se jim čimprej odprlo okno v svet in bi ob svojih radijskih sprejemnikih poslušali dogodke po svetu in v svoji domovini ter tudi prisluhnili kakšni poskočni »višji«. J. S.

Požar zaradi malomarnosti

3. marca ob pol petih popoldan je pri mizarstvu mojstru B. na Pokleku nad Bianco izbruhnil požar. Domači so bili v vinogradi, do najbližjega telefona v Bianco pa je 7 km. Zgorela je vsa lesena delavnica, za okrog 4 milijone dinarjev strojev in za milijon izdelkov, ki so bili tik pred odpremo, okrog milijon pa je, po cenitvi, vredno ostalo. Tako znaša skupna škoda več kot 5 milijonov dinarjev. Mojstra B. so baje organi na občini večkrat opozorili, da ima delavnico proti ognju premalo za-

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Cim bolj se približuje 27. maj, ki naj bi bil nekakšen rok vsaj za začetek reševanja berlinskega in nemškega vprašanja (na Zahodu mu pravijo ultimati), tem bolj živahno postaja na diplomatskem področju. Ta živahnost se predvsem izraža v pogostih in nenadnih potovanjih raznih državnikov in diplomatov.

Komaj se je vrnil britanski premier Macmillan z desetdnevnega uradnega obiska v ZSSR, že se je pojavil Hruščev v Vzhodni Nemčiji. Tik preden se je pojavil Hruščev v Vzhodni Nemčiji, sta se v Parizu sešla kancler Adenauer in de Gaulle. Zdalj pa se je pojavil v Parizu Macmillan, ki bo šel še v Bonn, nato pa v Ottawa in Washington.

Tmed vseh trenutnih potovanj je najbolj zanimiv obisk sovjetskega premiera Hruščeva v Vzhodni Nemčiji. Ta je tudi obiskal Leipziški veleposlanstvo in Krippu samemu in dal nenavadno izjavo, da ne govori v imenu komunistične partije ZSSR, ampak v imenu sovjetskih poslovnih krogov. (Vsaj takrat, ko je nazdravil Krippu in poslovnim vezem z njim.) Povedal je, da bi Sovjetska zveza prav rada dobila kredite od Zahoda, da bi lahko z njim trgovala in si s tem olajšala sedemletni plan razvoja. (Sovjetska zveza očitno sme sprejemati kredite od Zahoda, ne da bi bil zato njen socialistični sistem v nevarnosti. Toda po mnenju Zahoda tega Jugoslavija nikakor ne bi smela delati. Ker pa to dela, je njen socializem v nevarnosti.) Ta izrazilo dvojna mera kritikov Jugoslavije očitno ni ne moti.

Hruščev je dalje govoril kakih deset minut v vzhodnem Berlinu. Tam je po-

novil v bistvu iste argumente kot doslej: Sovjetska zveza bi rada podpisala pogodbo o miru s vso Nemčijo, v skrajnem primeru pa vsaj z Vzhodno Nemčijo. Opozoril je, da je sovjetska vlada dala Zahodu razumen predlog, zdaj je od Zahoda odvisno, da pokaže razumevanje in popusti. Zahod seveda misli, da Rusi še niso prav nič popustili, ampak samo nekaj »predlagali«. Ta predlog pa je po mnenju Zahoda navaden ultimati.

Toda če človek spremi vsa ta mrzlično dejavnost in izjave državnikov, spozna, da gre za zelo resne zadeve. ZDA

žiti se konference ministrov za zunanje zadeve, ki naj bi bila po sovjetskem predlogu v Ženevi ali na Dunaju. Prvo no so Rusi namreč nasprotovali konferenci zunanjih ministrov, češ da ti nikoli nič ne opravijo, ampak so zahtevali skilicne konference na najvišji ravni. Te sovjetsko popuščanje so na Zahodu ugodno sprejeli.

Počakati bomo morali, da Macmillan opravi vse obiske, preden bomo lahko ugibali, kakšno bo naposled zahodno stališče. Čas namreč beži in 27. maj se naglo približuje.

Vse okrog Berlina

So namreč tudi odločene, da ne bodo popuščale. Ameriška vlada po besedah predsednika Eisenhowerja bo sicer popuščala, če bodo tudi Rusi popuščali, kar je v bistvu Dullesova parola o protikomunizaciji, nikakor pa ne misli prepuščati Berlina Vzhodni Nemčiji. Neutralizacija Berlina, kakor jo predlaga Hruščev, je za Zahod samo preteza, s katero bi Berlin prišel pod vzhodni vpliv.

V vsej tej zmešnjavi in poplavi izjav in domnev je menda najbolj delaven britanski premier Macmillan, ki zdaj seznanja svoje zahodne kolege s sovjetskimi stališčem. Baje jim je že sporočil, da misli Hruščev resno in da naj se Zahod pripravi. Predvsem naj izdela skupno stališče, ki ga zdaj še nima.

Vsekakor je treba kot važno novost omeniti sovjetsko pripravljenost udele-

že zahodno stališče bo prav gotovo odlično stališče Washingtona. Zvedelo se je, da Eisenhower sicer ni imel nič proti Macmillanovemu obisku v ZSSR, da pa se zdaj precej razhaja z Macmillanom glede tega, kaj bi bilo treba ukreniti. Ni dvoma, da bo skušal britanski premier med obiskom v Washingtonu še in mesec pripraviti Eisenhowerja, naj sprejme njegovo oceno položaja. Dvomljivo pa je, če bo Eisenhower to njegovo oceno sprejel. Do neke mere je ameriško stališče sicer prožno, toda samo do neke mere. Preko te mere so ZDA baje pripravljene tvegati vojno, kakor jo je menda pripravljen tvegati tudi Hruščev. Toda od besed do dejanj je dolga pot in menda se že eni in drugi strani po malem dozdeva neupno žrtvovati vse pridobitve miru zaradi Berlina.

V pijanosti ubil žensko

3. marca 1959 ob dveh popoldne je 33-letni Alojz Makše, doma iz Male Strmice, prišel k 60-letni Jožici Kirn na Male Strmice šte. 4. Od ženske je zahteval žganja, čeprav je bil že precej vinjen. Kirnova mu pičala ni hotela dati, ker pa je se sčutil in hotel žganja, mu ga je natočila kozarec, da je odšel. Kmalu se je Makše vrnil in se iz neznanih vzrokov začel s Kirno prepirati. Med prepirom je pograbil med drvmi pred hišo lesen kol in z njim večkrat udaril Kirnovo

po glavi in telesu, tako da je zadela poškodbo kmalu umrla. Zalostna podoba pijančevanja in nizke kulturne ravni, ki je za to okolico značilna po podobnih primerih v preteklosti! Tu se preveč piše in zato tudi slabo živi; zanemarjen družin, družinskih preprič in pretepanj, žalost in poneumnevanja

Preprečimo gozdne požare!

3. marca popoldne je začel goreti gozd, lasti Franci Gregorčič iz Dol. Kamenice. Gorelo je listje in suha travpa na površini 15 arov. Gozdni požarovi je veliko zlasti spomlad, ko ljudje čistijo travnike in kurijo v bližini gozdov. Zato naj ljudje pri tem delu zelo pazijo. Opozarjajo naj pa tudi otroke, da ne bodo kurili in takih krajih, kjer bi se lahko vnel gozd.

Pozor na žeparje!

V zadnjem času se v Novem mestu pogosto pojavljajo žepne tatvine. Tako je 2. marca ob 19. uri prišel na območje našega okraja v denarnico 6.000 dinarj. Na avtobusni postaji pred hotelom »Metropol« pa Antonu Salmiču iz Stare Bučke denarnico z dokumenti in 2.000 dinarji. Zasedovanje žeparjev je očečkano, ker prihajajo na območje našega okraja v veliki množici. Za tatvine izkoriščajo zlasti gnečo v trgovinah in pri avtobusnih postajah. Pri tatvinah so zelo drzni, vendar skrajno previdni, ker ukrađene denarce z dokumenti po tatvini na primernem in nevidnem kraju odvzeto, da tako otekočijo dokazovanje v primeru osebne preiskave, ukrađeni denar pa si obdrže. Ker se tatvine v večjem obsegu pojavljajo posebno ob semanih dneh, je nujno, da vsak na svojo predmeta bučno pazi, zlasti v gručah, vsako tatvino pa takoj prijaviti najbližji postaji LM.

Komunalno podjetje »SNAGA« v Ljubljani razpisuje delovna mesta za:

- 3 SOFERJE C-kategorije,
- 1 AVTOMEHANIKA,
- 1 DELOVODJO (čiščenje ulic),
- 1 KLEPARJA,
- VEČJE ŠTEVILO DELAVCEV IN DELAVK

za dnevno in nočno čiščenje cest, za izpraznjevanje smetnjakov in druga težaška dela. — Na razpelo je celodnevna prehrana in stanovanje za samske delavce.

Pismene ali ustne ponudbe sprejema Uprava podjetja »Snaga« v Ljubljani, Povšetova ulica 12.

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij

GOZDARSKO-LESNE POSLOVNE ZVEZE NOVO MESTO

razpisuje

DELOVNA MESTA:

1. sekretar podjetja
2. šef gozdno tehničnega oddelka
3. pomočnik šefa taksacijskega oddelka
4. obratni knjigovodja
5. sofer osebnega avtomobila

Pogoji:

1. Višja ali srednja šolska izobrazba s primerno prakso.
2. Gozd. ing. s strokovnim izpitom in s primerno prakso.
3. Gozdarski inženir.
4. Srednja šolska izobrazba z večletno prakso.
5. Sofer B ali C kategorije.

Nastop službe takoj. Plača po tarifnem pravilniku. Poudbe pošljite tajništvu podjetja vključno do 15. aprila.

Kratke IZ RAZNIH STRANI

Letos je za Japonskem umrlo 11 oseb zaradi posledic atomske bombardiranja Hirošime pred 13 leti.

Jordanski kralj Husajn je v ponedeljek z letalom prispel v Tajpeh na uradni obisk na Formoz. Po obisku dežel Daljnega vzhoda bo obiskal tudi ZDA in Evropo.

Tatova koles pod ključem

Izsledena sta bila Sarafin Vidovič, star 22 let, iz Gromiljaka, in Jusuf Beba, star 26 let, doma iz Fojnice (oba okraj Sarajevo), ki sta od avgusta do novembra lani v Novem mestu in bližini okolici ukradla 6 koles. Storiča, ki sta s namenom prišla v naše kraje, sta v večernih urah izpred gostiln kradla predvsem nova kolesa. Izkoristila sta malomarnost in neprevidezno lastnikov koles, ki kljub stalnemu opozarjanju in tativnim puščajo svoja kolesa nezaklenjena pred različni gostilnami in drugod.

V nedeljo je odpotovala v Varšavo delegacija KP Sovjetske zveze, ki bo prisotnovala III. kongresu združene poljske delavske partije. Delegacijo vodi član prezidija in sekretar CK KP Sovjetske zveze Ignjatov.

V Havani so obsojili 43 pripadnikov Batistinega letalstva. Obtoženi so bili za vojne zločine, ker so napadali mesta, v katerih so bile šele Fidelja Castra. Na prvostopenjski sodišču so bili vsi obtoženi oproščeni.

Indonezijski zunanji minister Subandrio je zavrnil obtožbe nizozemskega zunanjega ministra Lunsja, češ da se odnosi med Indonezijo in Nizozemsko niso pobožjali. Dejal je, da nizozemsko gospodarstvo še 7 let uživa zadovoljiv položaj v Indoneziji, čeprav politični odnosi le-te z nekaterimi zahodnimi deželami niso zadovoljivi.

V severnih krajih Njase, kjer še nekaj dni trajajo bojni mihi med Črnim prebivalstvom, narašča število žrtv na plantažah belcev. Policija in orožništvo večkrat uporabljata strelno orožje. Poročajo o mrtvih in ranjenih.

Z novomeškega živinskega sejmišča

V ponedeljek, 9. marca, so pripeljali na novomeški živinski trg 1.199 prašičev v starosti 6 do 10 tednov po 3.800 do 6.000 dinarjev in 36 prašičev v starosti 3 do 7 mesecev po 6.000 do 20.000 dinarjev. Prodanih je bilo 912. Spričlo velikega števila kupcev so cene prašičem nekoliko porasle.

OB STIRIDESELETNICI KOMUNISTIČNE PARTIJE JUGOSLAVIJE

REVOLUCIONARNO GIBANJE NA DOLENJSKEM V LETIH 1918 DO 1941

FRANČEK SAJE

»Ujedinjenje« je 10. aprila 1920 v članku »Da bo javnost informirana« pisalo: »Ljudska beda narašča od dne do dne, nezadovoljstvo v najširših plasteh proletariata in tako zvanega srednjega stanu prekipeva do vrhunca in neko tajno grmenje naznanja bližajočo se hučo uro. Vodilni politiki in krmnarji te nesrečne države pa so slepi in gluhi ter kakor v najnormalnejših časih brezskrbno nadaljujejo svojo ozkosrčno ministrsko politiko. Ko je obrazložil zahteve železničarjev, je nadaljevalo: »Če pride do boja — in do boja bo prišlo, če vlada pravočasno ne krene na pravo pot — potem naj si bo vsa javnost v svesti, da nam je ta boj vsiljen...«

mesta po kolodvorih, ob 24. uri pa so železničarji ustavili promet.

Predsednik deželne vlade za Slovenijo dr. Brejc je 16. aprila 1920 poslal notranjemu ministrstvu v Beograd naslednje zaupne brzojavke:

»Noočjo o polnoči se je pričel splošni štrajk na južni in državni železnici. Promet popolnoma ustavljen. Štrajkači komunisti ob popolni pasivnosti nekommunističnih delavcev. Doslej se mir ni kalil. Ukrenjene so potrebne mere za vzdrževanje miru...«

V stavki je v vsej Jugoslaviji sodelovalo 50.000 železničarjev in mornarjev na plovnih rekah.

Drugi dan stavke — 17. aprila — je buržoazna oblast zajemala panika, ker so od povsod prihajale vesti, da je stavka popolna. Mnogi komunisti so mislili, da se bo ekonomska stavka spremenila v politično in revolucijo. Toda takratno partijsko vodstvo in centralni stavkovni odbor sta skrbelo, da je stavka ostala le ekonomska. Centralni stavkovni odbor je Korušec predlagal pogajanja in začel popuščati v svojih zahtevah. Korušec pa je odbil ta predlog, ker je vlada sklenila, da bo s silo

10 zlomila stavko in železničarje militarizirala.

18. aprila je bil dr. Brejc, predsednik deželne vlade za Slovenijo, že brez glave. Čeprav se je od jutra pa kasno v noč neprestano posvetoval in konferiral, ni vedel, kaj naj ukrene. To dokazuje njegova zapurna brzojavka, ki jo je tretji dan stavke poslal v Beograd:

»Štrajk železničarjev traja dalje, prometna zveza je pripravljena delati, pa je sama preslaba... Niti deželna vlada niti vojaška oblast nima navodil, s katerimi sredstva naj bi se stavkajoče na delo prisililo. Dravska divizija pravi, da § 14 naredbe ni mogoče uporabiti, ker je 5. aprila nehalo vojno stanje. Preostaja tedaj samo vpliko stavkujočih na orožne vaje, toda divizija nima tudi v tem pogledu nobenega povelja. Stavkajoči se obnašajo doslej povsem mirno, tako da ni povišja za aretacijo kolodvojev ali uporabo drugih postavnih sredstev...«

Četrty dan, 19. aprila, se je ljubljanska deželna vlada znašla. Prepovedala je točenje vseh alkoholnih pičal, »da obnovi red«. Vojska je zvečer zasedla ljubljanske kolodvore in z njih pregnala stavkovne straže, hkrati pa je izdala poziv stavkajočim železničarjem na orožne vaje. O tem je dr. Brejc poslal notranjemu ministrstvu v Beograd tole zaupno brzojavko:

»Stavka železničarjev se nadaljuje brez posebnih incidentov. Komandant železniškega oddelka vojnega ministrstva major Deisinger je razglasil vpliko vojnih obveznikov — železničarjev I. in II. vplika na dvomesečne vojaške vaje in delo rok za nastop 20. t. m. ob 8 zjutraj. Komunisti so na svojih zborovanjih v Ljubljani, Mariboru in Celju sklenili, da se ne bodo odzvali pozivu, v primeru, če bomo uporabili silo, pa so zagrozili z generalnim štrajkom

vseh svojih organizacij... Dravska divizija je dala na razpolago vojaško spremstvo za zavarovanje važnejših objektov, kar bo izvršeno.«

20. aprila je železniški inspektorat v Ljubljani poslal deželni vladj za Slovenijo telet poročilo o stanju ob 12. uri: »Železniški promet še ni otvorjen nikjer, ker se vzlic vojaškemu pozivu ni zglašilo zadostno število uslužbencev k službi.«

Zaradi neuspelega vojaškega poziva na orožne vaje je 20. aprila še predsednik deželne vlade dr. Brejc izdal razglas »glede na vest, ki jo razširjajo stavkajoči, da mobilizacija železničarjev ni odročena«. Uradno je razglasil, da je to vpolklic na orožne vaje, ne pa mobilizacija in opozarjal na kazni, kdor se ne bo odzval vojaškemu pozivu.

Ker je buržoazna oblast z vojsko in Zandarmerijo začela izvajati nasilje nad železničarji in jih zapirali, so delavci papirnice v Radečah in rudarji v Kočevju 20. aprila stopili v solidarnostno stavko. Ti dve stavki na Dolenjskem sta bili prvi solidarnostni stavki z železničarji na slovenskem in morda sploh v Jugoslaviji.

Centralno sindikalno in partijsko vodstvo je šele 20. aprila, ko je že povsod prešla buržoazija v ofenzivo, z usodno zamudo pozvalo delavce Jugoslavije na dvodnevne generalen štrajk za sredo in četrtek 21. in 22. aprila.

21. aprila je v vsej Jugoslaviji izbruhnil generalni štrajk razen v Sloveniji, kjer še ni bil izdan poziv na splošno stavko. Edino rudarji in Trbovljani, Zagorju in Hrastniku so ta dan začeli solidarnostno stavko, zasedli kolodvor, pošto in občino ter proglasili »sovjetsko republiko«.

Ta dan je vojski s pomočjo stavkoka-zvno uspel z vojaško zaščito poslati prva dva vlaka iz Ljubljane: enega do Jesenic in enega do Novega mesta.

Deželna vlada je 21. aprila izdala razglas o prepovedi vseh shodov. Proti temu razglasu je stavkovni odbor za Slovenijo protestiral pri policijskem ravnateljstvu v Ljubljani, ker mu je bil s prepovedjo zborovanj onemogočen stik s stavkujočimi železničarji.

Ker je poziv na orožne vaje spodletel, je buržoazija hotela stavko železničarjev zlomiti z — lakoto. Deželna vlada za Slovenijo je na svoji seji 21. aprila po sejnem zapisniku sklenila:

»Kot prisilno sredstvo, da se vrnejo stavkujoči železničarji zopet na delo, se soglasno sklene, da se gospodarskim poslovalnicam južne železnice in državnih železnic, ki skrbita za aprovizacijo železničarjev po vsej Sloveniji, naroči, da takoj ustavita aprovizacijo vsem tistim železniškim uslužbencem, ki ne delajo...«

22. aprila so uspeli poslati iz Ljubljane tri vlake: enega do Jesenic, drugega preko Novega mesta do Bunnjarcev in tretjega v Maribor. Ko pa se je vlak vračal iz Maribora, se je od Zidanega mosta le počasi premikal proti Trbovljam, ker so bile na progi barikade. V Trbovljah pa so ga stavkujoči ustavili, čeprav je imel močno vojaško spremstvo. Šele ko so orožniki na vlaku pristali, da izpuste pet aretiranih železničarjev, ki so jih vozili s sabo, so stavkujoči dovolili, da je vlak nadaljeval pot do Ljubljane.

Ljubljanska polkovna okrožna komanda je že vopklicane stavkujoče železničarje in ostale, stare do 50 let ter letnike 1901 in 1902, ponovno pozvala na orožne vaje. Zglašilo se so morali takoj, »najkasneje pa do 23. aprila 1920 ob 8. uri.«

23. aprila je vozil po en vlak že v vseh dolenjskih progah. Do Bunnjarcev in do Kočevja so ju poslali iz Ljubljane, v Stražo in Sentjanž pa iz Novega mesta.

Kmetijstvo in družbeni plan

(Nadaljevanje s 1. strani)
 Da trenutno niso zadovoljivi, saj so kmetje za hibridno koruzo podpisali do 1. marca šele eno desetino pogodb, za krompir dobro četrtino in za travništvo dobrih 17 odst. Tako je n. pr. Poslovna zveza Brežice dosleda do 1. marca od 550 ha plana hibridne koruze šele 22 hektarjev. Poslovna zveza Novo mesto je v istem času od 400 ha plana doseglja že 109 ha in sklenila 344 pogodb. Tam, kjer so se ObLO in politične organizacije zavzele za uresničevanje plana v

kmetijstvu, so uspehi boljši. Res je tudi, da na sklepanje pogodb vplivajo lanski uspehi pridelovanja koruze. Ponekod — kot n. pr. v brežiškem okolišu — so lani sejali nepravilne sorte tam, kjer ni ustrezala zemlja oz. tudi podnebje. Prav zato je tu letos uspeh nezadovoljiv. Vzrok je tudi napačno stališče kmetov samih; tam, kjer so poskrbeli za vse agrotehnične ukrepe, so bili tudi lani pridelki hibridne koruze zelo dobri. Dvom v rodovitnost hibridne koruze pa je odveč in škodljiv!

ko razlagajo pomen kooperacije. So organizacije Zveze komunistov in SZDL na asl, kjer niso prav nič razpravljali o zdaj najvažnejši nalogi: pomladanski setvi in sklepanju pogodb za sodelovanje v proizvodnji (a se sprašujejo: kaj bi delali?). So seveda tudi primeri, kjer zadruga vodstva niso naredila dovolj za to, da bi kmetje spoznali oblike pogodbenega sodelovanja in pomembnost skupnosti prek kooperacije.

Da bo treba naprej z novimi oblikami sodelovanja, pa mora videti tudi naš kmet. Dokler ne bomo dosegli tega, so vsi napori za dvig proizvodnje na vsaj in za nove odnose le polovično delo. To doseči pa je ena bomo glavni pogodbenega sodelovanja med plani letošnjega družbenega plana na področju kmetijstva v našem okraju.

Pomanjkanja plemenskih svinj ne bo več

Kmetijska zadruga Črnomelj ima pri svojih članih v rejli 16 rodovniških plemenskih svinj in 16 poplinskih. Ti rejci bodo letos zredili 45 plemenskih merjaškov in 45 plemenskih svinj. Tako bomo odpravili dosedanje pomanjkanje plemenk in plemenjakov v Beli krajini. Kmetijska zadruga se ne bo omejevala le na vzrejo plemenjakov in plemenk, ampak bo evolojim kmetovalcem oskrbela tudi dobre pujske za pogodbeno rejo pršutarjev.

Občina — zadruga — kmet — organizacije

Boslej so okrajna zadruga zveza in poslovne zveze Brežice, Črnomelj in Novo mesto skrbele predvsem za »svrsto kooperacije«, se pravi tisto pogodbeno proizvodno sodelovanje, kjer si kmet in zadruga od pridelka delita. Ker pa je za vse zadruga v okraju zagotovljeno dovolj gnojil, so zadnjih 10 dni prešli tudi v višjih področjih na kontrahajo, se pravi na kreditiranje kmetu za nakup dobrih semen, gnojil in različnih sredstev. Vendar: v

ravninskih krajih bodo zadruga vodstva dosledno vztrajala pri čvrsti kooperaciji. Tu mora mehanizacija opraviti svoje.

Pri tem pa ostajajo zadruga s svojimi načrti in napori do-

Dela v vinogradih so se začela...

16 pršutarjev v enem letu

Butala Katarina iz Črnomolja je v enem letu zredila 16 pršutarjev in jih kontrahirala Kmetijski zadrugi Črnomelj. Čeprav manj ne moremo reči, da je posebnica. Tako je Katarina doselja v naši občini rekord. Vendar ni njen primer osamljen. Jože Zvab iz Dolenje vasi je v enem letu prodal zadrugi 14 prašičev pršutarjev. Janez Flečniš iz Zorenčev 10 prašičev, Slava Kolbezen iz Črnomolja 9 prašičev in Rozalija Starina iz Črnomolja 8 prašičev. Razen omenjenih je še vrsta primerov dobrih rejcev, ki vsi dokazujejo, da je moč z umno rejo doseči lepe dohodke.

J.S.

NOTRANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Zavarovanje kmetov

V gospodarskih in drugih upravno-pravnih odborih pravkar razpravljajo o načrtu zakona za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev. Sistem zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev je zasnovan na sledečih osnovnih postavkah:

S splošnim obveznim zavarovanjem bo kmetovalcem zagotovljena osnovna zdravstvena zaščita, ki bo veljavna za vse proizvajalce na osnovi predpisov enotnega zakona. Razširjena zdravstvena zaščita, to je tista, ki bo nudila kmetovalcem še ugodnejše pogoje in seveda še več zdravstvenih uslug, pa bo lahko ustanovljena za področja občin in okrajev. To bo določal republiški zakon o zavarovanju kmetovalcev. Ti republiški zakoni bodo lahko posamezne stvari določili kot obvezne za vse republiki.

V osnutku zakona so zaenkrat naštetje samo tiste usluge, ki jih nudi splošno obvezno zavarovanje, medtem ko naj bi usluge iz razširjene zdravstvene zaščite predpisali z republiški predpisi. Odbor za ljudsko zdravstvo in socialno politiko pri zveznem izvršnem svetu meni, da bi bilo koristno, če bi v osnovnem zakonu bolj določeno naštel tudi oblike in usluge iz razširjene zdravstvene zaščite.

Finančna sredstva za izvajanje splošnega obveznega zdravstvenega zavarovanja kmetijskih delavcev bodo zagotovljena s prispevkom, ki ga bodo plačevali kmetijski delavci v okrajne sklade zdravstvenega zavarovanja. Možne pa bodo tudi dotacije iz okrajnih proračunov in sicer do tiste višine, ki bo potrebna, da bo lahko sklad zagotovil vse obveznosti, ki sledijo po zavarovalnih pravicah na osnovi splošnega zavarovanja. Sredstva za uveljavljanje razširjene zdravstvene zaščite pa bodo morali prispevati izključno tisti, ki bodo tako zaščito izkoriščali.

Prispevek za osnovno zdravstveno zaščito bodo obračunavali tako, da bo en del treba plačati po povprečni stopnji na osnovi čistega katastrskega dohodka, en del pa bo treba plačati na vsakega člana kmetijskega gospodarstva, ki bo zavarovan. V Jugoslaviji bo potrebnih za zadovoljitev uslug, ki jih predpisuje zakon na osnovi splošnega obveznega zavarovanja, okoli 6 milijard in 400 milijonov dinarjev letno (to seveda le v prvih letih, ker bo potem ta vsota narasčala). V Sloveniji bi bila potrebna za to namene 1 milijarda 310 milijonov dinarjev. Ta sredstva bi zbrali tako, da bi vsako kmetijsko gospodarstvo vplačalo povprečno 2% na čisti katastrski dohodek in 236 dinarjev na vsakega člana kmetijske družine. S takimi prispevki bi se oblikovali skladi, ki bi približno zadostovali za pokrivanje stroškov osnovnih zdravstvenih uslug. Seveda bodo nastali v nekaterih občinah in okrajih primanjkljaji, kar pa prav gotovo ne bo moč vselej kriti iz občinskih in okrajnih proračunov. V takih občinah bi bilo koristno predpisovati dodatne prispevke, kot to velja za industrijska podjetja.

S skladi bodo upravljali sami kmetijski proizvajalci in bodo zato izbrali svoje skupščine. V skupščinah bodo izvoljeni predstavniki kmetijskih proizvajalcev ter delegirani člani Zveze kmetijskih zadrug in predstavniki ljudske odbora. Administrativno-tehnične in upravne poste, ki so v zvezi z izvajanjem zdravstvenega zavarovanja, bodo izvajali zavodi za socialno zavarovanje. Toda vse poste bodo vodili ločeno kot posebno vejo svojega poslovanja.

V osnutku zakona so naštetje tudi vse usluge, ki jih bodo imeli kmetijski proizvajalci pri obveznem splošnem zavarovanju. Sem spada brezplačno zdravljenje vseh nalezljivih boleznih pa tudi boleznih, kot so gripa, malarija itd. Dalje bodo imeli popolnoma brezplačno zdravljenje na vseh dispanzerjih, šolskih ambulantah in poliklinikah, ne glede na vrsto obolenja. Splošno zavarovanje daje tudi pravico na vse usluge postaj za hitro pomoč. Mimo tega seveda zakon nametava še mnoge druge usluge, ki naj bi jih bili deležni zavarovanci, seveda pa o vsem tem še razpravljajo.

Trenutno je zlasti važno to, kako bomo ob sedanjem številu ambulant in sploh zdravstvenih ustanov lahko uresničili zahteve zakona in pravice bodožel zavarovancev. Menijo, da bo treba na vseh ustanoviti več ambulant in zdravstvenih postaj. Zdravstvene kadre bo treba razmestiti tudi po vaseh, kajti sedaj se jih večina zdravi v večjih zdravstvenih centrih. Prav tako proučujejo, kako bi trenutno pomanjkanje kadrov nadomestili s honorarnim delom in podobno. Kot vse kaže, bo o osnutku še v krajšem času razpravljala tudi skupščina.

stava postala običaj in vsakomur razumljiv pogoj za obstoj naše skupnosti, mora tako pojmovanje postati tudi dnevna praksa vseh, ki odgovarjajo za izpolnitev planov v kmetijstvu. To pa nikakor nista je zadruga in kmet na vasi!

Kmetijski strokovnjaki v okraju so na nedavnem sestanku v Novem mestu sklenili, da bo za vsako zadrugo odgovorjal strokovnjak — ponekod tudi po dva — ki bo spremljal proizvodnjo pšenice, krompirja, hibridne koruze in nudi vso pomoč.

NAČRTOVANJE

Jadrolinija dobi novi ladji. Potniški tovarni ladji »Opatija« in »Orebič« bodo v juliju in avgustu na Reki izročili promet. Pluli bosta na prosti Trst—Pirej. Ladji sta zelo moderni, sprejemata pa lahko 550 ton tovora ter večje število potnikov. Brzina njune plojbe je 17 milj na uro.

Izvozili smo 3.000 ton žebijev. V lanskim 11 mesecih smo izvozili na tuje trge 8.900 ton žebijev — 5.000 ton v ZDA, nekaj nad 2.000 ton pa na trge Bliznjega in Srednjega vzhoda ter v nekatere evropske države.

V Mlavskem rudarskem bazenu raziskujejo ležišča črnega premoga. V okraju Požarevac je skupina strokovnjakov Geološkega zavoda iz Beograda odkrila velika ležišča črnega premoga, ki je zelo primeren za kokisanje. Za nadaljnja raziskovanja je predvidena vsota 200 milijonov dinarjev. Predvidoma bodo novodokirana ležišča začeli izkoriščati še pred koncem leta.

Povečana proizvodnja v Litostroju. Ljubljanska tovarna Litostroj bo letos povečala proizvodnjo v primerjavi z lanskim letom za 7%. Proizvodnjo bodo usmerili na izdelavo več velikih turbin za domače elektrarne, izdelali pa bodo tudi turbine za Pakistan. Proizvodnjo nemakalnih črpalk bodo povečali za 40%.

KAKO JE Z MESANIMI GNOJILI?

V knjižici »Kako gnojimo«, ki jo je lani izdala založba »Kmečka knjiga« v Ljubljani, so na 8. in 9. strani obravnavana tudi mešana gnojila. Na 9. strani je rečeno, da je rastlinska hrana v mešanih gnojilih dražja kot bi sicer bila, če bi gnojila sami mešali. Poleg tega je navedeno, da se dušičnega hranila v mešanih gnojilih ne more deliti v več obrokih. Ta trditve, ki velja za stara mešana gnojila, zavaja kmetovalce, da se ponekod branijo mešanih gnojil — mislijo, da so dražja od enostavnih in da je boljše mešati umetna gnojila doma. Pogledajmo, ali je res tako.

Kako je z mešanimi gnojili? Mešano gnojilo nitrofoskal 4:24:20 vsebuje v 100 kg sledeča hranila: — 4 kg čistega dušika, 24 kg čistega fosforja in 20 kg čistega kalija, 100 kg tega gnojila nas stane 2000 din. Da bi dali zemlji iste količine hranil, kot jih damo s 100 kg nitrofoskala, bi morali porabiti:

20 kg nitromonkala	470 din.
150 kg superfosfata	2.550 din.
50 kg kalijeve soli	825 din.
skupaj	3.845 din.

Z uporabo 100 kg nitrofoskala smo torej prihranili 1.845 din, kar pomeni, da je že glede vsebujočih hranil mešano gnojilo nitrofoskal cenejše kot pa enostavna gnojila.

Nova mešana gnojila so po svojem odnosu med dušikom, fosforjem in kalijem posebej mešana za posamezne posevke in je možno z njimi doseči sorazmerje pri gnojenju s posameznimi hranili za posamezno rastlino, kar omogoča doseči najvišji pridelok in zagotavlja rentabilnejši račun gnojenja.

Ribiščani s »suho robo« na novem pljuškem mostu, ki so ga prejli meso slovesno izročili prometu (Foto: Jože Vrabi, Ptuj)

meznimi hranili za posamezno rastlino, kar omogoča doseči najvišji pridelok in zagotavlja rentabilnejši račun gnojenja. Mešanje umetnih gnojil doma terja razen ostalega neko določeno znanje, sicer se lahko zgodi, da mešamo gnojila, ki ne spadajo skupaj in dobimo tako netopljive hranilne snovi, ki jih rastlina ne more vsrkati. Pri enostavnih gnojilih, ki vsebujejo samo dušik, fosfor ali kalij, lahko gnojimo enostransko, to

ne predpise, socialno zakonodajo in matematiko.

Končni izpiti so trajali 3 dni. V izpitni komisiji so bili strokovnjaki, ki so zahtevali od tečajnikov precejšnje znanje. To znanje so tečajniki pokazali, saj znaša povprečna ocena dobro.

S tem tečajem smo dobili 34 novih strokovno usposobljenih traktoristov. Naš okraj ima pripravljenih že precej traktorjev, ki čakajo strokovno usposobljene ljudi, da bomo začeli in nadaljevali 5-letni plan v kmetijstvu in tako dvigali zaostalo proizvodnjo. Toda to je šele začetek mehanizacije. Tej akciji pa sledila nova, ki bo dala ne samo novega traktorista, temveč tudi človeka, ki si bo v programu kmetijstva na Dolenjskem prizadeval za čim cenejšo in boljšo proizvodnjo. S tem hočemo reči, da ne bo samo voznik motornih vozil, ampak bo znal pridobljeno znanje, ki si ga je pridobil na

tečaju, posredovati ljudstvu, da se dosežejo večji in boljši proizvodni s čim manjšim trudom, če bodo upoštevali vsi agrotehnični ukrepi. Res je, da se nekatere zadruga še ne zanimajo za strojno obdelavo zemlje, vendar počasi že prodira mehanizacija v vas. Torej je bil namen tečaja tudi v tem, da so se spoznali z agrotehniko, to je z umetnimi gnojili in njih učinkom, kakor tudi s skropilci, skratka z vsemi nalogami, ki jih terja današnje kmetijstvo.

Prepričani smo lahko, da je mehanizacija v kmetijstvu ena prvih nalog, če hočemo rešiti problem hektarskih donosov. Da bomo dobili ne samo 19 q pšenice na ha, ampak 50—60 q ali namesto 200 q krompirja 500 q itd.

Jože Perko

Gradnja lesnega kombinata Limbus pri Mariboru. Prva faza gradnje obsega žagarski obrat z vsemi pripadajočimi objekti in mehanizacijo. Ta obrat bo začel delati že letos spomladi, stal pa bo približno 213 milijonov dinarjev. V drugi fazi gradnje bodo izdelali program in načrte v zvezi s preselitvijo lesnoindustrijskega obrata »Drava« iz Melja v Limbus. V tretji fazi bodo začeli graditi Tovarno ivernih plošč. Ko bo obrat dograjen, bo njegov letni obseg proizvodnje 6.000 ton ivernih plošč v vrednosti 300 milijonov dinarjev. Tovarna bo zgrajena tako, da bo lahko kasneje povečala zmogljivost za enkrat.

Nove tovarne v Makedoniji. Letos bodo začeli graditi v Makedoniji devet novih tovarn. Med največjimi bo predelnicna tovarna v Strumici z letno zmogljivostjo 3.000 ton bombažnega predvaja. V Kočanih bodo zgradili papirnico, ki bo izdelala letno 8.700 ton papirja. Tovarni obrute pa bodo zgradili v Skoplju in Kumanovem.

M. Senica

NAJPREJ: DELAVSKA MENZA

V Brežicah bo zelo malo sredstev skupne uporabe. Industrijski podjetji je malo, razen tega imajo vsa velike notranje obveze in odplačila, tako da bo ostalo na skladi zelo malo razpoložljivih sredstev. Zato v Brežicah ne razmišljajo v večjih načrtih z dvema tretjinama.

Občinski ljudski odbor Brežice je izrazil željo, naj bi sredstva skupne uporabe kolikor je ustvarjenih (ker so za samostojno uporabo premajhna) uporabil kot prispevek za gradnjo šole v Brežicah ali za izširitve splošne bolnišnice v Brežicah. Oboje je gotovo zelo potrebno, vendar je občinski sindikalni svet tak predlog odklonil. Sredstva »dveh tretjin« so tako majhna, da ne bi pomembno vplivala na rešitev šolskega vprašanja ali pri razširitvi bolnišnice. Družbena prehrana pa je v Brežicah težka in še vedno nerešeno vprašanje. Občinski sindikalni svet meni,

da bi bilo mogoče sredstva »dveh tretjin« koristno uporabiti v ta namen, razen tega pa bi bili uspehi takoj vidni. Razpoložljiva sredstva bi zadostovala za ureditev osrednje delavske menze. Primeren prostor so v nekdanji gostilni Štrn, ki je bila ena najboljših gostiln v Brežicah. Zdej ima tam skladišče Trgovsko podjetje Tobač Brežice. Ker je kuhinja ureje-

Okrajna zadruga zveza Novo mesto organizira na kmetijski šoli Grm Novo mesto

tri-mesečni tečaj

za traktoriste — kmetijske strojnike

Pogoji za sprejem:

1. končana osnovna šola,
2. starost najmanj 18 let,
3. fizično in duševno zdravje.

Kandidati morajo vložiti prošnje na upravo Okrajne zadruga zveza Novo mesto najkasneje do 18. marca, ker se bo tečaj pričel že 25. marca.

Prošnji je treba priložiti:

1. zadnje šolsko spričevalo,
2. zdravniško spričevalo za opravljanje traktorskega izpita,
3. izjavo o plačevanju vzdrževalnine, ki znaša 11.000 din mesečno.

Tečajniki bodo imeli vso oskrbo v internatu kmetijske šole Grm. Prednost pri sprejemu imajo traktoristi in absolventi enoletnih kmetijskih šol ter tisti, ki imajo pogodbe s kmetijskimi gospodarskimi organizacijami.

Za vse morebitne informacije se obračajte na upravo Okrajne zadruga zveze v Novem mestu.

Vsakomur po njegovem delu

Občinske konference SZDL so za nami, OLO je sprejel družbeni plan in proračun za leto 1959, obline pripravljajo svoje družbene plane in proračune. Vse to smo delali že doslej, vendar je letos čutili nekaj novega. Iz ljudi je zrasla zavest, da se smemo zanašati le na lastne sile in spoznanje, da bodo te sile večje, če bomo tudi več naredili. Povečati moramo torej storilnost in plačevati delo po učinku.

Sindikati že lani pričel akcijo za dvig družbenega standarda ali »dveh tretjin« kot smo rekli drugače. Zdej stoji pred njim druga naloga: plačevanje po učinku in povečanje storilnosti dela. Naši delavci še nimajo dovolj jasnih predstav, kako obsejna je ta naloga in da jo moramo že letos uresničiti. Ze pet mesecev razpravljamo o tem, prišel je torej čas, ko bo treba prijeti za delo.

»Kako nameravate seznaniti člane sindikata z akcijo nagrajevanja po učinku dela ter s plačevanjem po enoti proizvoda?«

Predsednik Občinskega sindikalnega sveta Novo mesto, tovariš Janko Kastelic je odgovoril:

»Na seji predstava smo sklenili obiskati vsa industrijska središča v občini in se pogovoriti s predsedniki in tajniki sindikalnih podružnic o načinih prehoda na plačevanje po

učinku dela. Posvete smo že imeli v Straži, Sentijerneju in Novem mestu. Ugotavljamo, da so vodstva sindikalnih podružnic začudena nad naglico, ki z njo zahtevamo prehod na konkretno akcijo. Pričeli smo torej z daljšim procesom, ki bo seveda trajal svoj čas. Nagrajevanje po učinku bo vsekakor zahtevalo boljšo organizacijo dela, to je pa naloga, ki jo bo moralo rešiti strokovno osebje, kar bo zahtevalo od njega neenolno truda in že zdaj čutimo pri njem nekaj strah. Delavci jemljejo nov način plačevanja pametno, s presojjo: Več bom naredil, več bom zaslužil! O organizaciji dela ne razmišljajo, poudarjajo pa, da bodo zahtevali takšne pogoje dela, ki bodo omogočili večjo proizvodnjo in večjo storilnost.«

»Koliko delajo in sodelujejo kolektivi pri sestavljanju novih tarifnih pravilnikov?«

»Kolektivi doslej še niso mnogo delali na tem področju, ker se bo široka razprava pričela šele takrat, ko bodo osnutki tarifnih pravilnikov pripravljani in dani v razpravo. Sedaj delajo le tarifne komisije.

Mi smo povedali, da smo proti povečanju tarifnih postavk, če ne temeljijo na povečanju storilnosti dela. Ko sestavljamo nove tarifne pravilnike, moramo upoštevati dvojice: ne

smemo prekoračiti republiškega povprečja, ki je predpisano, razen tega je organizacija dela pri nas še zelo šibka, proces dela pa še zelo nepopoln. Oboje nam onemogoča utemeljiti osnovno za povišanje tarifnih postavk. Zato lahko vprašanje delavčevih prejemkov v prvem razdobju rešujemo le skozi perspektivo plačevanja po učinku: več si naredil, več boš dobil.

Odločili smo se za načelo: vsakomur po njegovem delu. Računica je zelo preprosta. Dokler ne bomo v podjetju proizvajali več kot doslej, ne moremo zvišati plač. Več bodo prejemale le tisti posamezniki, ki bodo več naredili. Osnova novega tarifnega pravilnika je torej storilnost. Za določeno delo dobiš določeno plačilo.

Slišati je govoric, da se sindikat bori proti povišanju plač, ker so si judje obetali enostavno administrativno povišanje. Mi smo svoje stališče povedali na teh posestvih jasno in različno.

Pojdite v svoja podjetja in se tam široko pogovorite o plačah v okviru načela: vsakomur po njegovem delu. Če so vaše tarifne postavke pod republiškim povprečjem, jih smete zvišati; če so nad njim, jih morate znižati, če so pa enake, ostanete na istem. Vsak jok in stok je odveč, ker nam plačevanje po učinku dela nudi

dovolj razpona, če ga le hočemo izkoristiti.«

»In še eno vprašanje: kako naj razpravljajo kolektivi o zaključnih računih?«

Delitev celotnega dohodka gospodarskih organizacij ima 3 stopnje. Kolektivi naj razpravljajo le o zadnji stopnji, to je o delitvi čistega dohodka gospodarske organizacije. Prvi dve stopnji delitve sta določeni s predpisi in predstavljata obvezo, ki jo podjetje mora izpolniti. Čisti dohodek pa je za kolektiv pomemben, ker ostane v podjetju in iz njega prejemamo plače z vsemi pripadajočimi dajatvami ter ga delimo tudi na sklade podjetja. Ta stopnja delitve je ogledalo gospodarskega stanja podjetja, zato ga mora kolektiv kar najnatančneje poznati.

Računovodje podjetij naj pripravijo poročila tako, da bodo vsakomur razumljiva. Preberejo naj tisti del priloge Delavske enotnosti iz letošnjega leta, ki govori o zaključnih računih podjetij. Naj pomislijo, da poročajo delavcem, ki so to, o čemer poročajo, ustvarili. Zato naj ne bo v poročilih raznih »kontov, partij in pozicij« ter povodnje števil in odstotkov. Vse to naj nadomesti kar najbolj jasna in preprosta beseda, ki bo delavcu posredovala jasno sliko dela, ki ga je opravil, in nalog, ki ga čakajo.«

M. J.

Tončka Majcen SPOMINI NA BORBO

Imeli smo redne sestanke, ki so bili pri Hrovatu. Na sestanke sta prihajala od Okrožnega komiteja tov. Maks Strmecki in sekretar podokrožnega odbora Smarjeta inž. Jože Levstik-Vid. Konec maja 1943 sta bila Lindič in Unetič sprejeta v KP. V maju so postavili celico KP tudi na Jeperjku. Člani so bili Tončka Rešeta, Jože Eržen in Borštinar.

V zimi leta 1943 sva se z Mico udeležili partijske konference na Knežiji, kjer je imel tov. Strmecki referat o pomenu I. zasedanja AVNOJ v Bihaču. Po vrnitvi sva sklicala sestanke naše celice in prenesli sklepe. Sestanek je bil pri Resmanu na Otavniku. Razdelili smo si teren za prenašanje teh sklepov na celoten aktiv prebivalstva.

Marca 1943 je prišlo 300 Primorcev na teren okrog Smarjete. Bili so slabo oblečeni in obuti. Od političnih in vojaških funkcionarjev sva dobili z Mico nalogo, da se mora za te ljudi nabaviti potrebna obleka in obutev. To je bila težka naloga. Pri belogardističnih družinah so partizani že izvedli revizije, pri naših pa belogardisti. Napravili sva seznam hiš, kjer naj se odzamejo stvari in še kar zadovoljivo rešili nalogo.

Ceravno sem bila na domačem terenu, se nisem mogla zadržati doma. Belogardisti so nam razbili hišo in pohištvo in večkrat kontrolirali teren. Z Mico sva jo morali večkrat pred njimi prav pošteno ubrati. Imeli sva vedno srečo. Manj sreče je imel brat Franc. Ko je prišel enkrat v marcu za nekaj dni domov, so ga obstrleli z dum-dum kroglami, a se je vseeno rešil. Ranjen se je zatekel najprej k Debencu na Hrib. Od tam sta ga pripeljala Julka Tomažič in Joško Jermanič k Erženu na Jeperjek. Ker je bilo iz te okolice več fantov pri belogardistih, je bilo zadrževanje tam nevarno. Pripeljali so ga v Laze-Krsinj vrh k Luki Zonta. Od Luke Zonta je brat odšel do dokončnega okrevanja k Tončki Rešeta na Krsinj vrh; v tem času jo je pripravil za kandidatko KP. V tem času niso imeli ljudje strahu pred Italijani, temveč pred belogardisti, saj so delali največja grozodejstva. Pobijali so vse, tudi ljudi, ki so bili verni in hodili v cerkev in se tako s svojimi dejanji sami razkrinkovali in pobijali trditve, da se borijo za vero in boga. Na osnovi njihovih dejanj in našega prizadevanja političnega dela nam je uspelo vrniti v vrste OF marsikoga, ki je po italijanski ofenzivi verjel njihovi propagandi.

Aprila 1943 sva z Mico prejeli nalogo, da je treba tudi žene vključiti v organizacijo. Do tedaj so bile vključene v odbore OF, posebne ženske organizacije ni bilo, razen v Zagradu, kot že omenjam. Hkrati sva organizirali tudi akcijo za bolnico, ki je lepo uspela. Žene so delale rezance in pecivo, potice, zbrale precej suhega mesa, razne čaje, sanitetni material, zganje, vse kar je prišlo pravi našim bolnicam. Z ženami sva določile, kje bodo zbrani centri, kamor naj bi žene prinašale hrano. Tako smo v vasi Zalog določile zbirališče pri naši obdornici Julki Taborski za vasi okrog Zaloga, v Klenovniku pri Micki Kirar za vasi nad Skočanom; za vasi Jeperjek-Otavnik ter Krsinj vrh se je zbiralo pri Megličevih, iz Malkovca, Pavle vasi in okolice se je zbiralo pri Rezi Udovič in Malkovcu. Iz Klenovka se je odpravljala z vozom na Novo goro, iz Zaloga so žene nosile hrano nekam na Irengo, kjer je bila v bližini bolnica, z Malkovca so pa žene nosile hrano do Rapuževih v Lakenc oziroma do Sravina na Puje pod Trebelnem. Akcijo je poveljala tudi Mara Rupena v ženskem listu, ki je začel izhajati konec leta 1942.

Nekaj dni pred Veliko nočjo 1943 je prišla v Skočjan XIII. proletarska hrvaška brigada. Imeli so tudi top, to je bilo takrat mnogo. Z Mico sva se takoj javili v štabu brigade, da urediva glede prehrane. Žene so jim pripravile tudi velikončne pisanice. Brigado so na splošno ljudje lepo sprejeli, posebno v hribovitih vaseh, razen seveda belogardističnih družin v Skočjanu in okolici.

Od 28. aprila do 1. maja 1943 sva z Mico bili na prvem zboru aktivistov na Plogledu. Takrat sem prvič videla naše vodilne tovariše: Kidriča, Kardelja, Leskoviška in druge. Po končanem zboru je takratna sekretarka iniciativnega odbora SPZZ Mara Rupena sklicala sestanke aktivistov. Postavila nam je kot glavno nalogo vzpostavitev organizacij SPZZ na vseh terenih.

Na zboru aktivistov na Plogledu se je obrnil sekretar oekrniškega okrožja Miakar Lojze-Ljubo na sekretarja novomeškega okrožja Levstika s prošnjo, da bi prevzeli nekaj ljudi iz njihovega civilnega taborišča, v katerem so imeli okrog 80 ljudi, otrok, starčkov in žena. Levstik mu je obljubil pomoč in kmalu za tem so prišle prve družine z otroci. Z Mico sva dobili nalogo, da spravi ta ljudi k našim ljudem. Tako smo dali k Mariji Povše v Zagradu p. d. Dondar. Hočevarjevo iz Notranjske, ženo s štirimi majhnimi otroki. K Janezu Povšetu v Zagrad smo dali deklico z imenom Skufca, njeno sestro pa k Francu Ruparju v Goriško vas, brata pa k Gorenjcu v Zloganje. Zadnji se je po vojni z domačo hčerko poročil. Otroci so bili tudi v Vel. Poljanah, vendar ne vem pri kom, niti ne vem imena otrok. Za to akcijo smo organizirali žene, ponekod sva pa hodili z Mico tudi sami. Tako sva šli tudi v Skočjan do Globenikovih, ki so imeli trgovino in gostilno in so izjavili, da ne morejo ničesar prispevati; isto je storila tudi Lojzka Globenik, učiteljica. Tu ljudje tudi za nedolžne otroke niso imeli srca. To akcijo so kmetke žene sprejele z največjo ljubeznijo in razumevanjem. Ceravno jim je primanjkovalo obleke za svoje otroke, so nekaj odstopile tudi tem. Begunci so ostali pri nas do kapitulacije Italije, tedaj so odšli na svoje domove.

V pomlad 1943 sva z Mico pobirali tudi davke od prodajnega vina in od mesarjev. Zaupniki iz vasi so nam javljali, kdo je prodal vino in kdaj pride kupec. Davek je bil od litra vina 50 centezimov, pravi toliko tudi od kilograma mesa. Med kupci so se našli tudi taki, ki so dali celo več s pripombo »češ saj gre v dobre namgne«.

Mladinska večerna šola končala delo

Pred kratkim je končala z delom večerna politična mladinska šola. Šola je obsegala skupno osem predavanj, predaval pa so naši znani politični in kulturni delavci. Mladji slušatelj, ki so poslušali vsa predavanja, so postali mladinski predavatelji in so usposobljeni za predavanja po mladinskih aktivih.

Mladji slušatelj so poslušali obvezne teme politično-ideološkega dela mladine, poleg tega pa še neobvezne.

Kvalitetna predavanja so omogočila mladim slušateljem, da so si v dokaj kratkem času pridobili veliko znanja, ki jim bo pomagalo pri delu v mladinskih aktivih. Največ predavateljev je iz vrst srednješolcev, dalje delavcev in kmetov. Skupno je absolviralo ok. 35 mladincev.

8. marec v Irči vasi

V nedeljo, 8. marca, je terenski odbor SZDL Irča vas pripravil v gostilni na Drski za žene kratek kulturni spored, pogostitev in ples. Povabljenke so bile pogosto brezplačno, ostali pa po znižani ceni.

8. marec na Suhorju

V nedeljo dopoldne, na dan žena, so se na svečano okrašeno Suhorju zbrali številni prebivalci ter gostje: Francka Dolencova, prva predsednica Slovenske protifašistične ženske zveze, ljudski poslanec dr. Jože Vilfan, generalni major Jan Lokovšek, predsednik OLO Novo mesto Niko Belopavlič in predsednik občine Cramelj Janez Zunič.

Svečanost je začel Franc Vrvišar, predsednik občine Metlika. Nato sta zbranim ženam in prebivalstvu govorila Francka Dolenc, ki je po govoru odkrila spominsko ploščo, ter predsednik OLO Niko Belopavlič. Oba sta poudarila, da ni naključje, da praznujemo slovesnost prav na Suhorju. Prebivalci tega gospodarsko zaostalega področja so že v mačehovski stari Jugoslaviji kazali visoko nacionalno in politično zavest, ki sta se bolj razvili za časa osvobodilnega boja. Suhorske žene so takrat odigrale pomembno vlogo. Tako na gospodarskem kot na po-

Prisluhnite zborom volivcev!

Z občinske konference Socialistične zveze delovnega ljudstva v Novem mestu

Bližu 120 delegatov se je v nedeljo, 1. marca, na občinski konferenci SZDL Novo mesto temeljito pogovorilo o doseganju dela, o napakah in slabostih ter o osnovnih nalogah, ki stoje pred Socialistično zvezo. Razprava je bila živahna, le poročilo je bilo preobširno in premalo konkretno.

V dvoranah Prosvetnega doma so odmevale besede delegatov o občini, o kmetijstvu, o organizaciji delavskega in družbenega upravljanja, o tem, da bo moral občinski odbor SZDL v bodoče nuditi več pomoči osnovnim organizacijam ter še o marsikaj. Z veseljem ugotovljamo da je bila razprava zelo sproščena in da je zajela široko področje dela.

V rapravi o občini so vsi diskutanti ugotavljali, da je ljudski odbor preveč oddaljen od volivcev. Predlogi SZDL pogosto niso bili uresničeni, zborov volivcev skoro dan ni bilo, čeprav jih morala občina sklicati vsake 3 mesece, kot je to z za-

konkom določeno. Stanovanjska komisija je nameravala odstopiti zaradi vmešavanja organov občine v njene posle. Vprašanje podpredsednika občine so reševali trikrat. V občinski odbor bo treba voliti več delavcev, saj imamo za reševanje zapletenih strokovnih vprašanj med občinskimi uslužbenci dovolj strokovnjakov. Občinski ljudski odbor ni odgovarjal na zahteve SZDL, niti ni dal jasnejših in razne kritike. To je zdaj, ko se SZDL usmerja predvsem v vprašanja komunizma nerazumljivo in bo morala občina takšen način dela opustiti ter se volivcem bolj približati, so poudarili delegati.

Kmetijstvo se ne razvija dovolj hitro, so dejali, čeprav ne moremo reči, da uspehov ni. Občina pre malo posega v Kmetijsko proizvodnjo. Pogodbeno sodelovanje uvajamo zato da bi povečali kmeti, to proizvodnjo in tudi tako pomagali dvigniti življenjsko raven. Naloga SZDL je, da kmetu pravilno tolači naše politiko na vasi. Delegati so razpravljali tudi o tem da je potrebnih več strokovnjakov in aktivistov na vasi in manj v mestu, če želimo v kmetijstvu večjih uspehov.

V gospodarstvu moramo povečevati storilnost dela. Socialistična zveza mora v imenu družbe zahtevati od podjetij uresničevanje te naloge ter poudariti pomen nagrajevanja po učinku dela. Delavci polproletarci se bodo morali odločiti ali za kmetijo ali za tovarno, ker na dveh stolih ne morejo sedeti. Odpraviti moramo polov fluktuacije delovna sile ki povzroča veliko škodo. Družbeni standard bomo gradili predvsem v okviru samopriskravnih državljanov in gospodarskih organizacij, ker so skladi skupne uporabe premajhni.

Socialistična zveza je v preteklih treh letih pokazala viden napredek. Ker je uspela doseči sodelovanje vseh družbenih organizacij v svojem okvirju, je postala vodilna organizacija. Čutiti je njen zdrav vpliv na organe delavskega in družbenega upravljanja. Organizacije na

vasi, ki so reševale konkretna vprašanja iz svoje okolice, so sodelovale uspešno. Čutilimo potrebo po številnejših sestankih in živih stikih s člani. Delo bo treba v prihodnje bolj programsko usmerjati in že v začetku leta pripraviti obširne načrte za poživljenje družbenega upravljanja, kulturnoprosvetnega dela in dela v skladu s potrebnimi družbenimi standardi.

Družbeno upravljanje zadaja številne nove naloge na podlagi bogatih izkušenj delovanja v preteklih letih. Zbor proizvajalcev bo moral poživiti sodelovanje z organi delavskega upravljanja in najti tesnejše stike z njimi. Razni sveti in komisije pri občini se morajo bolj osamosvojiti, poročati o svojem delu na zborih volivcev in si prizadevati, da bi izražali mišljenje in želje volivcev, ne pa upravnih organov občine, kot je to bilo doslej. Na zborih volivcev, ki jih naj občina sklicuje pogosteje, naj sodelujejo obdorniki. Le tako bodo dobili pravilno politično in gospodarsko stališče za rešitev raznih vprašanj in nato na občinskih sejah res zastopali predloge in želje svojih volivcev. Socialistična zveza mora delovati v teh smereh v želji, da bosta delavsko in družbeno upravljanje, ta gonilna sila našega gospodarskega in političnega življenja, odigrali vlogo, ki jima pripada.

Iz dela mladinskih organizacij

Mladina v Jablanu pri Mirni peči bo razgibala svojo dejavnost. Pri njihovih delu jih je posebno oviralo to, da niso imeli prostora, kjer bi se bili sestajali. To težavo so sedaj rešili: uspeli so dobiti prazno sobo, ki jo bodo opremili z najnujnejšimi rekviziti. Klopč bodo naredili sami mladinci, elektriko jim bo napeljal mlinar-električar.

V tej mladinski sobi bodo imeli delovne sestanke, obenem

pa je bodo uporabili za vaje, ker bodo pričeli študirati izro. Vključili se bodo tudi v predkonosno tekmovalstvo, ki ga organizira OK LMS Novo mesto in upajo, da bodo dosegli lepe uspehe.

Mladina v Harinju vasi pri Olovcu na Krki se že dolgo bori z različnimi težavami. V kratkem bodo imeli sestanek, na katerem bodo skušali rešiti razna vprašanja in pospešiti delo.

Pošten najditelj

Ko je odšla na avto cesto VI. novomeška MDB »Katja Rupena« je brigadirka Ana Brezovar izgubila svojo osebno izkaznico. Ne vemo ali ji je padla z vlaka ali kaj podobnega, vemo le to, da jo je našel Branko Nestorovič, delavec, ki to je takoj poslal na Okrajni komite LMS Novo mesto, ker je bilo v osebni izkaznici tudi vabilo za zbor brigade.

To lepo dejanje najditelja je vredno pomenjanja. (Tov. Nestorovič, delavec iz Beograda, je našel osebno izkaznico v janku ob železniški progi v Srbiji.)

Mladinski seminarji v Bohinju

Centralni komite Ljudske mladine Slovenije bo tudi letos pripravil v Bohinju celo vrsto seminarjev. Obiskovalci jih bodo mladi člani delavskih svetov, upravnih odborov, člani mladinskih aktivov, sploh naši mladi ljudje, zaposleni v delovnih kolektivih ali političnih organizacijah. Seminarji bodo trajali po deset dni, vzdrževalna pa bo minimalna. Teh seminarjev bo 14, tako seminar za člane delavskega sveta in upravnih odborov, seminar za organizatorje proslav 40. oblet-

nice ZKJ in SKOJ, za sekretarje občinskih komitejev LMS, za mlade strokovnjake v proizvodnji, za sekretarje okrajnih komitejev in plenuma OK LMS, za vprašanja naše komunale graditve, za vprašanja in pota naše kulture, za vodstvo aktivov na osemletkah in za voditelje aktivov, za vodstva vajenskih šol, za mlade odbornike zborov proizvajalcev itd. Vodstva podjetij in sindikalne podružnice lahko dobijo nahtane podatke pri svojih občinskih sindikalnih svetih.

Letošnji seminarji v Bohinju nam bodo veliko pomagali pri vzgoji mladih kadrov, če jih bomo le znali pravilno koristiti.

Lepote Novoga mesta so znane po vsej Jugoslaviji

Pred dnevi je Okrajni komite LMS prejel od mestnega komiteja mladine iz Radojeva pismo, ki nam nazorno pove, kako mladi ljudje nosijo po vsej naši domovini dober glas o Dolenski. Takole so napisali:

Dragi tovariši! Naša mladina v mestu se je v čast ustanovitve Partije in SKOJ lotila dela za lepo ureditev naših vasi. To delo se zrcali v urejanju parkov in saditvi raznih lepoticnih drevcev. Naši mladinci, ki so bili lanske leto na avto cesti, so nam povedali, da imate v vašem mezu veliko borčev, jelek in drugega okrasnega drevja, pa se obratoma na vas s prošnjo, da nas obvestite, kako bi lahko nabavili te sadike. Naša mladina, ki prebiva na sami meji Romunije, bi vam bila zelo hvaležna za pomoč. Sprejmite lepe pozdrave od mladine iz Radojeva.

KAKO BO POTEKAL DAN V TABORU

Največ pažnje nameravajo posvetiti športu. Dopoldan bo š v vojaški pouk, ves popoldan pa je namenjen športu, kulturno-prosvetnemu delu in politično-ideološkemu izobraževanju. Zvečer bodo ob tabornem ognju v zanimivih priredbah študirali zgodovine partije in SKOJ. V prostem času bodo obiskali tri kino predstave. Tabor bodo vodili mladinci in občinski družbeni upravljanja. Vsaak vod bo imel svoj vodni svet, po enega predstavnika vodnega sveta pa bodo volili v starejšinski svet, ki bo tabor upravljal.

Komandni kader bodo predstavljali predvsem mladi ljudje, ki ne bodo le dobri vojaški strokovnjaki, ampak tudi dobri športniki. Med pohodno bodo obiskali kraj, kjer so bile ustreljene prve krške žrtve, ter Posavski muzej v Brežicah. Družbene organizacije iz Vidma-Krškega: LMS, SZDL, Društvo učiteljev, Strelska zveza Celuloze, Avtomoto društvo, Ljudska tehniška, Svoboda, UROJ, in ZB so že obljubile pomagati in sodelovati na razne načine v taborišču. Priredili bodo tudi dan športa s tekmovaljem. Najboljši bodo prejeli praktična darila, predvsem športne rekvizite. Iz njih bodo nato sestavili tekmovalno ekipo za republiško tekmovalje mladincev predvojaške vzgoje. Vse to nam je povedal tovariš Slavko Kuneč, uslužbenec oddeska za narodno obrambo pri občini Videm-Krško. Za predvojaško vzgojo mladine so v tej občini doslej že precej naredili. Uspehi so prav zaradi takega prizadevanja večji kot drugje.

IVAN ČEHO: Od Beograda do albanske meje

Zapiski slušajnega popotnika

In posvetilo se mi je: Naveda, nič drugega. Ali morda samo še eno približanje, s katerim naši ljudje želijo potrditi, da so mladi. Mladi, kakor smo bili kdaj koli in vprašam se, ali bi tudi še danes Jakšič napisal pesem z naslovom »Sumrakovac«. Uverjen sem, da ne. Ne zato, da bi se danes ne bilo kje prav takega »sumrakovca«, kakor ga človek najde v njegovi pesmi, temveč zato, ker je tudi to nekaj, kar zganja v nepovrat.

Tisti, ki prihajajo v Niš kot »ferijalci«, so lahko spoznali fanta z zagorelim obrazom, ki je prav gotovo vpisal v »knjižgo obiskovalcev« vse, ki so v zadnjih letih z modernimi legitimacijami obiskali to mesto. Jaz sem ga spoznal na stopnišču gimnazije, ko se je z nekaterimi svojimi tovariši odpravil proti stari trdnjavi, da »ubijejo« nekaj prostih minut in se domeniijo glede priprav. On bodo pokazali »tisti Angležinje«, namreč pokazali, da »niso kar takos«. Čeprav sem

šindvajsetih pomlad uporablja za pisarno in učilnico, sem skušal zvedeti kaj več, kako živi mladina na obali Nišave. Mladina, ki mi je tako zgovorno pripovedovala o stari trdnjavi, o Turkih, o Stambolski (Carigradski) in Vidinski kapiji, o tem, kako so živel na stari v času, ko se je bil komaj začel čistiti teren, kjer stoji danes debeli obrambni zid.

V prostoru, ki ga fant štiri-

Trgovska hiša v Nišu

drevored lepo urejenega parka, stari, na pol porušeni han (gostišče). Kamniti blok, na katerih je popisana zgodovina neke davno pozabljene generacije, ki živi samo še v pripovedovanju starih. Starke govorijo o nji z dvignjenim prstom, skušajo ohraniti nekaj »svetega« od tistega, kar neizogibno propada.

In tako sem slišal zgodbo mladince, ki mi je hotel povedati več, kakor bi se nadejal od mladega človeka, ki ste ga zaprosili, naj vam kaj pove. Zgodbo o izgubljenem detinstvu, o iskreni, edinstveni želji, da se danes nadomesti vse tisto, kar so nekdo zabranili bajeleti in svinčenke...

To je v bistvu povsem običajna zgodba dečka, ki je tekel v sosednjo vas obvestiti prijatelje o sovražnikovi nevarnosti, dečka, ki je moral sam oditi za svojimi željami, dečka, ki tudi danes sam za služi za šolo, za obleko in za sestro... Zgodba dečka, ki hoče postati »velik človek«. Da, prav tako mi je rekel: Velik človek. In pristavil: »Nikar me narobe ne razumi.« Saj ga tudi nisem, kajti on je že sedaj človek. Človek, ki bo nekoga dne vsekakor postal, kar želi. Tukaj boš sploh na vsakem koraku našel koga, ki prav tako kakor moj znanec hodi v gimnazijo, pripravlja presene-

benje »Angležinji« in potanko pozna zgodovino starih utrd. Srečaš vso veselo generacijo, ne samo na stopnišču gimnazije, ampak tudi na Glavnem trgu, pri Spomeniku, v kinu, v grozljivo čele-kulo, katerih skega doma, v gledališču, na plesu...

Vhod v niško trdnjavo - Beogradska vrata

Polni glasovi te generacije vsa bodo opljusili tudi pri vstopu v Mladinski komite, kjer so pravkar začeli delati sezname mladincev. In pristavil je na letošnje akcije, S širokimi koraki mladine in njenimi razmahnjanimi rokami se sprejehate po glavni ulici, ki jo ponosi osvetljuje vse polno neonskih luči. Smeh mladine vas bo prevzel, če se odločite obiskati gledališče ali kino.

POSNEMAJTE JIH!

Kostanjeviški lovcil so se odločili, da bodo »skrbeli domačo šolo s kolekcijo nagadenih živali. Doslej so nam poslali že lepo zbirko, ki predstavlja dragocen učni pripomoček. Živali ustreljijo, potem jih pošljejo v Ljubljano in nato izroče upravl šole. Prvo pošiljko so dali za Novoletno jelko. Razen tega je OLCI SEVER obljubil, da bo te živali popisal, jih opremil s vsemi potrebnimi podatki, ki bodo priloženi vsakemu primerku. Med podatki bo tudi, kje je bila žival ustreljena, kdaj in kdo jo je ustrelil. Tako bo imel vsak primerku tudi potrebni »življenjepis«, ki bo lahko močno poživil pouk pridojopisa. Uprava kostanjeviške šole se iskreno zahvali tukajšnji lovski družini, ki je razumela potrebo šole. Prav bi bilo, če bi tudi druge lovske družine tako pomagale bogatiti šolske kabinete, kajti na ta način delamo lahko najzdatnejšo propagando za zaščito in varstvo živali, medtem ko so vse papirnatke akcije z raznimi dopisi, plakati itd. samo in res papirnatke!

LOČITI ZRNO OD PLEVELA

Dolenjske Toplice, 7. marca. V Zdraviliškem domu se je zbralo blizu 200 delegatov kulturno prosvetnih društev iz novomeškega okraja na okrajno skupščino sveta Svobode in prosvetnih društev. V svoji sredi so pozdravili številne goste, med njimi tovariša Boštjančiča, predstavnika Republiškega sveta Svobode in prosvetnih društev Slovenije, Franca Pirkoviča, sekretarja OK ZKS Novo mesto, Mira Torževskega, sekretarja Obk ZKS Novo mesto, predstavnika Okrajnega sindikalnega sveta, predstavnika Ljudske mladine, Ljudske tehnike in ostalih množičnih organizacij. Skupščini je prisostvoval tudi Tone Potokar, znan publicist in prevajalec, kot predstavnik Slovenskega prosvetnega društva iz Zagreba, Adolf Gruden, predsednik PD »Slovenski dom Triglav« iz Karlovca, Rudi Hön, tajnik Okrajnega sveta Svobode in prosvetnih društev Nova Gorica, Okrajni svet Svobode iz Kopra je poslal pozdravno brzojavko, Slovensko prosvetno društvo »Bazovica« z Reke pa pismeno opravilo in pozdrav.

htevati jih od okraja. Naši poročniki se zadržujejo le na najnujnejše administrativne izdatke, opušča negotovost, investicije. Zato moramo sredstva iskati drugod. Z dobrim delom in pravilno priletnostjo ljudi iz delovnih kolektivov bo moč najti materialno osnovo za uspešno delovanje. Saj vemo, da je delavnost ljudske prosvete namenjena delovnemu človeku v skrbni za njegovo boljše življenje. Če bo rasel tudi kulturno, se bo kot posameznik lažje udeleževal in uspešneje uveljavljal v življenju ter pomagal graditi socializem za našo družbo. Prav zato je vsa družba dolžna vaše delo podpirati.

Ostretti moramo čut našega delovnega človeka tako, da bo znal tudi sam ločiti zdravo od nezdravega. Ljudje na Vzhodu in na Zahodu, ki nimajo nobene pravice govoriti o nas, zanikujejo naše uspehe in pridobitve. To je boj, ki je pomemben in tudi težak. Pojasnjujemo našim ljudem uspehe in tudi težave, ki jih je od nas čas terjati in jih še terja, ter pomembnost tega, da gradimo socializem kljub težavam in brez obzira na to, kaj o nas govorijo v svetu.

V tem smislu delujmo danes na vaši skupščini, v razpravah in v delu komisij ter naredite zaključke, ki vam bodo zagotovili plodno delo med našimi ljudmi.

Popoldne je skupščina nadaljevala delo po komisijah (komisije za dramatik, za glasbo, za splošno izobraževanje...). Sledile so volitve novega ple-numa in predsednika. Za predsednika Okrajne zveze Svobode in prosvetnih društev je bil izvoljen Fedor Tominašek, sodnik okrajnega sodišča v Novem mestu.

Zvečer je bil pester in zanimiv kulturno-zabavni program z glasbo, petjem, recitacijami in odlomki treh dramatskih del.

V dovetliansko delovno predstavo so bili soglasno izvoljeni predstavniki 9 občin novomeškega okraja. Nato je plovila...

Vlado Lamut: DIJAKINJA (1958)

atirski odred iz Dolenjskih Toplic zaželel skupščini plodno delo in podaril šopek cvetja. V poročilih, ki so jih nato prebrali posamezni referenti, so poudarili vlogo kulturno-prosvetnega izobraževanja našega ljudstva ter velike naloge, ki so pred organizacijo. Predsednik Okrajnega sveta Svobode in prosvetnih društev tovariš Vlado Berce je v poročilu poudaril, da je danes socializem pri nas bolj politična realnost kot etična zavest ljudi. Bistvo socializma ni le v želji biti socialist, ampak v notranji preobrazbi človeka. Prav to dejstvo pa odpira široko polje udeleževanja Svobode in prosvetnih društev in jim nalega pomembne naloge. Strmelet mora predvsem za kvalitetni delom, ostale vrste kulturnih dejavnosti kot so radio, televizija, kino in tudi tisk, ki so naši zavezniki, dvt. gajo kritično; gledalec. Zato si moramo prizadevati za ne-

nehno rast kvalitete našega dela. Sodelovati moramo s poklicnimi ustanovami, prirajati kar največ gostovanj in iskati novih oblik dela. Vso pozornost moramo posvetiti vključevanju delovnih ljudi in mladine. Zato moramo poskrbeti, da bodo oblike in načini našega dela privlačni in upoštevati moramo pogoje, ki v njih raste mladi rod.

V tajniškem poročilu je referent Slavko Kastelic zjel to, o čemer smo poročali v našem intervjuju z njim v pretekli številki. Sledila so še poročila zopodarja, blagajniško poročilo ter poročila svetov za izobraževanje, dramatik in glasbo ter posebno poročilo knjižničarske komisije.

Po poročilih je predsednik delovnega predsedstva zaprosil sekretarja OK ZKS tovariša Franca Pirkoviča, naj pove prisotnim nekaj besed. Tovariš sekretar je med drugim povedal:

»V imenu okrajnega komiteja Zveze komunistov in okrajnega odbora Socialistične zveze združujem vaša skupščino in ji želim plodnega dela. Zbrati ste se tukaj iz vsega okraja, da bi govorili o vprašanjih ljudske prosvete. Želim, da bi v razpravo vnesli novega duha ter da bi uspeli odpraviti vse to, kar danes označujemo kot nezdravo in neprilumno za današnje družbo.

O poročilih bom poudaril to, da so se tovariši res dotaknili bistva dela in da se razprava ni obrnila le v iskanje materialnih sredstev, ki naj bi bila osnovni pogoj za delo ljudske prosvete. Vsi vemo, da gradimo socializem v naši deželi samo na osnovi razvoja proizvajalnih sil ter da lahko računamo le s tem kar imamo. Razumljivo je, da je potrebno iskati sredstva za delovanje takih pomembnih organizacij kot je ljudska prosveta. Vendar ne smemo iti po najlažji poti: za-

Vlado Lamut: Motiv iz Ponikev pri Trebnjem (1958)

Z zborovanja pedagogov

Ko je bil pretekli mesec širši sestanek prosvetnih delavcev, je dejal predsednik Ivan Andrišek v svojem poročilu tudi to: Novomeški pedagoški aktiv je bil do 1. 1951 pravzaprav samostojen. Člani so delali po navodilih Pedagoškega društva LRS. Po reorganizaciji republiškega društva je nastalo iz aktivov Pedagoško društvo v Novem mestu. Vendar lahko trdimo, da je registracija 9. 7. 1954 bila le formalnost, saj je društvo delalo že vsa leta sam po sebi.

Na rednih sestankih so se vrstila predavanja iz obse in mladinske psihološke discipline. Razpravljali so o predmetnih in učnih načrtih za osnovne šole. Dejavnost društva je bila do leta 1955 zelo plodovita, nakar je precej upadla. Zato je potrebno poživiti Društvo in razdeliti področje bivšega okraja. Novo mesto na sektorje: Smarjeta, Sentjerne, Kostanjevica, Dolenjske Toplice, Suha krajina in Trebnje. Vsak sektor ima svojega vodjo. Vodstvo društva si prizadeva, da vključuje vse kolektive in zasebnike. Društvo je pripravljeno predavati za stare, člani so predavali na sestankih prosvetnih delavcev, sodelovali v tisku in revijah. Pedagoški aktiv je skrbel tudi izdajo Andriškovega predavanja o splojni vzgoji mladine.

Leta 1948 je društvo proučevalo učenceve okolje. Rezultati so bili objavljeni leta 1950 v Dolenjskem listu. Društvo je opravilo tudi psihološko analizo otrokovega oparovanja. Sodelovalo je s komisijami za proučevanje šolstva, trudilo se je da je 1953. leta bila

ustanovljena okrajna učiteljska knjižnica, ki ima sedaj nekaj letnih redovnih izdaj, največ s fotokopijami, ki so bile razstavljene 1956 v Novem mestu in Mariboru. Od leta 1952 si društvo prizadeva, da bi bila v Novem mestu ustanovljena pionirska knjižnica, za katero je dalo pobudo Društvo prijateljev mladine. Upamo, da bo letos uspelo s pomočjo občinskega ljudskega odbora postaviti knjižnico kot prostorušno ustanovo, da bo mogla nemoteno poslovati.

V nedeljo, 1. marca, je bila v Bršljinu druga predstava Veselice večera, ki ga je pripravila domača Svoboda. Dvorana je bila skoraj popolnoma zasedena. Najboljša točka večera je bil vsekakor bršljinški Mevček, ki je na duhovit način kritiziral bršljinke in novomeške napačne. Žal je povedal tudi nekaj takih, ki bi jih brez škode lahko izpustil. Spored bi brez njih na kvaliteti samo pridobil. Tudi domači kvintet je dobro opravil svojo nalogo. Med ostalimi je zalagal tudi nekaj skladb mladega bršljinkega domačina Vončina.

Mora se priznati, da znajo Podgorci moč vode dobro rabiti. Na vsakem pripravnem kraju klopčajo mali mlini, katerim se more edino ta napaka očitati, da so narejeni zgolj na starodolenski način, nerodno in nepraktično. Ob večji suši upadajo potoki in curiljajoče studence in mlini obstanejo. Skoraj za vse Podgorje so lahko trdi, da ima premalo vode. Potokovi ni veliko; semtertje se sicer nahajajo posamezni bčli, vrelci in vodnjaki, ali zemlja je tako gosto zasejana, da zadoštuje komaj v mokrih letih.

Podgorška zemlja nam povsod prikazuje velike različne formacije, skoraj še večje pa plodnosti. Sentiernjski oddelek ima mastna tla, pšenica plenja v srednjih letinah po 6 do 8 zrn. Tudi drugod se nahaja na mesta kaka jako rodovita njiva, sploh pa svet ne more živeti vseh ljudi, zlasti če ne pade veliko dežja. Podgorška voda daje več zrnja in rodi bolj stanovitno nego n. pr. v novomeški okolici; tudi pšenica se močno hvali radi neobčrne klenosti in teže. Ob dobrih letinah kmet izhaja, ob srednjih ga že hudo po-

Bogdan Berčič: DELOVNA AKCIJA (suha igla - maj 1949)

Šolska skupnost v Krškem

Na tehniški srednji šoli v Vidmu-Krškem se je razredna skupnost že precej uveljavila. Od časa do časa imajo razredne sestanke, kjer se razgovarjajo o šolskih zadevah.

Pred kratkim pa so na tej šoli ustanovili tudi šolsko skupnost. Ob tej priložnosti so razpravljali o vzrokih neuspehov in ugotovili, da je precej vzroka neresnost, pa tudi pomanjkanje podlage v prvem letniku. Ugotovljajo, da so nekateri dijaki ne znajo pravilno učiti, zato se snov »nagubijo«, premalo pa delajo razumsko. Pri reševanju raznih nalog dostikrat ne pokažejo dovolj volje in jih raje pustijo nerešene. Razpravljali so še o obisku na večernih prireditvah. Vodstvo šole odsvetuje slabim dijakom, da bi hodili na večerne zabave. Dijaki so izrazili željo, naj bi bilo ocenjevanje javno.

Merilo pri ocenjevanju vedenja je bilo precej strogo, saj so bili dijaki ocenjeni s prav dobro oceno, čeprav niso bili med

etom kaznovani. Nekateri dijaki so se pritoževali, da imajo prenike štipendije, čeprav prejemajo 5 do 9 tisoč dinarjev na mesec. Na šoli je več kot polovico štipendistov. Teže se vzdržujejo zlasti tisti, ki imajo poklice in ne prejemajo nobene pomoči od doma. Zato izkričijo pritožbe, da se zaprejo in v zanižki delno krijejo šolanje.

Ker je vsak četrtina dijakov gošencev dijaškega doma, so govorili tudi o tem domu.

V razpravi so navajali, da je hrana kakovostno zadovoljiva in dobra, medtem ko vitanstvo v celoti ne ustreza. Zato je nujno, da se vprašanju prehrane dijakov v dijaškem domu posveti več skrbi. Mladica se skrbeli tudi za kulturno-prosvetno in športno dejavnost. Zato se navdušuje za dokončanje ureditev športnega igrišča v Vidmu-Krškem. V kratkem bodo ustanovili svoj pevski zbor in zabavni orkester.

Tri iz šolstva

Vsi kandidati za učitelje, se pravi dijak petega letnika učiteljskega v Novem mestu, so bili skozi ves mesec februar na praktičnem delu v najbolj oddaljenih in najnižje organiziranih osnovnih šolah v okraju, kjer so morali hkrati poučevati najmanj dva razreda učencev v eni učilnici. V začetku jim je šlo težko, kasneje pa so se znašli. Posebno spretnost so pokazali kandidati, ki so bili na praktični v Soteski, Gabrjuhu, Lankencu in Podzemlju.

V nepopolni osnovni šoli v Smihelu pri Novem mestu, ki bi se morala razviti v popolno, je pouk zaradi velikega števila učencev v treh izmenah. V prihodnjem šolskem letu bo število

lo šolarjev še naraslo, zato bodo morali imeti pouk v štirih izmenah, ker s predvideno zidavo šole sploh še niso začeli pa tudi nobenega upanja ni, da bi bilo to storjeno leto.

Občinski ljudski odbori postavljajo komisije iz vrst pedagogov, kmetijskih strokovnjakov, zastopnikov občin in šolskih odborov ter staršev, ki bodo ugotovile, koliko šol potrebuje svoje vrtove, kako bo treba vrtove urediti in kje bodo že letos ustanovili pionirji svoje zadruge. Šolski vrtovi morajo biti okras šole, učimo učence in razvedrilo otrokom. Šolske zadruge bodo organizirane po vzorcu tistih, ki že delujejo.

Načrti in težave Posavskega muzeja

Zavod za spomeniško varstvo LRS ima letos v načrtu tudi obnovitev viteške dvorane v Brežicah. Dela se bodo predvidoma začela s 15. junijem, trajala pa bodo tri do štiri mesece.

19. aprila bo v Posavskem muzeju v Brežicah otvoritev razstave: 40-letnica KPJ in SKOJ. Odprta bo do 14. junija.

Posavski muzej v Brežicah ima na razpolago samo prostore v severnem delu drugega nadstropja brežičkega gradu, kar je vsekakor premalo. Zaradi pomanjkanja prostorov ne morejo razstaviti vsega zgodovinskega gradiva, saj bi samo za material iz NOB potrebovali pet sob, za vinogradništvo dve do tri, da o ostalem niti ne govorimo. Med graditvijo avtoceste je muzej dobil še več zgodovinskih znamenitosti, žal pa jih je bilo tudi nekaj uničenih. Nekatera nahajališča bi morali še raziskovati a nimajo sredstev. Zanimanje ljudi za Posavski muzej v Brežicah je veliko, saj ga je lani obiskalo nad 20 tisoč ljudi.

„Ugasle luči“ na senovškem odru

Preteklo soboto zvečer in v nedeljo so člani dramske družine Svobode Senovo uprizorili na domačem odru Bitenčevo dramo v treh dejanjih »Ugasle luči«. Bolj primerne vsebine kot je ta, v času praznikov, ki se vrste v počastitev 40-letnice KPJ, ne bi mogli izbrati.

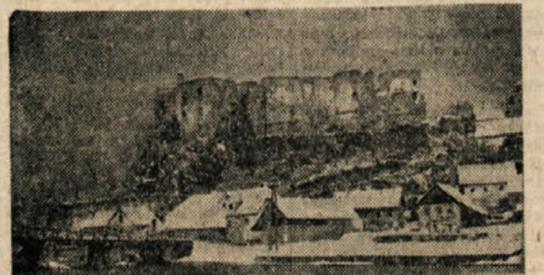
Sedili smo napeti vsebinski, ki je odkrivala pred nami zgodbo iz narodnoosvobodilne borbe. Pri tem smo obujali spomine na težke dni, ki smo jih bili doživeli.

Resnično, sovrtačnik ni le hajkal po gozdovih, temveč je s vsemi močmi nakanami v zaledju vzbujal strah v ljudeh in pri šibkih značajih izstreljeval dejstvo. V mnogih primerih se mu je to posrečilo.

Tako je tudi v naši drami esovec Heinz omrežil Tono, bajtarjevo ženo, ki se mu je udala kljub opominom partizana Matevža in dekle Mete. Svojo zablodo je spoznala šele potem, ko je zmagovito osvobodilna vojska vkrakala v vas; a tedaj je bilo že prepozno. Heinz jo je v prepriču ubil, nanj pa je pomeril strel in ga smrtno zadel partizan Matevž.

Nemcem in izdajalcem so ugasile luči, osvobodjenemu slovenskemu ljudstvu pa so zasijale nove, velike in svetle. Igralci so zaigrali doživeto in prepričevalno. Med njimi so se štirje mladi že dobro uveljavili. Najtežjo vlogo — Tono, bajtarjevo ženo — je odlično rešila znana igralka Zinka Gučkova.

Se-ka

Posvet o zaščitnih delih na žužemberškem gradu

V četrtek, 5. februarja je bil v Žužemberku posvet o nadaljnjih zaščitnih delih na ostankih gradu v Žužemberku. Sklican je bil na pobudo Zavoda za varstvo in znanstveno proučevanje kulturnih spomenikov in naravnih znamenitosti Slovenije. Udeležili so se zastopniki omenjenega Zavoda, Turistične zveze Slovenije, okraja Novo mesto in domače občine.

Sprejet je bil sklep, da se takoj začne z izdelavo idejnega načrta in celotnega elaborata o dokončni ureditvi gradu in okolja. To nalogo je prevzel Zavod za varstvo spomenikov, bo ob tem upošteval ostale probleme občine in okraja. Nadalje je bil imenovan odbor, ki bo celotno delo vodil.

Sklenjeno je bilo tudi, da bodo torei organizirali odvoz različnega materiala, ki leži okrog gradu. Spomladni bodo začeli z zaščitnimi deli. Vendar pa ima Zavod za varstvo in znanstveno proučevanje kulturnih spomenikov in naravnih znamenitosti Slovenije na razpolago le 1 milijon dinarjev. Ker iz drugih virov letos na sredstva ni računati, bo na zaščitnih delih gradu narejenega le najnujnejše.

M. S.

JANEZ TRDINA O PODGORCIH

Krajini pravijo Podgorje, ker leži pod Gorjanci, prebivalcem torej Podgorci. Ti besedi se ne rabita vselej v istem pomenu. Podgorje v širšem smislu obsega dele smiheljske in sentiernjske in celo stopniško, brusniško in podgorjsko ali mihovsko duhovno, v ožjem pa samo te tri in še komaj, kajti slisi se to ime pogosto le za nekoliko vasi, ki stojijo najbližje Gorjancem. Jaz bom govoril tu o Podgorju v širšem pomenu, ki se razprostira med Kukovo goro (ali Gorjanci) in Krško, med Sentiernjskim poljem in Ljubenskimi hribom. Zemljišče mu je prekržano na vse strani z goricami in napanjami, z dolinami, jaruki in tokavami; vsakih 5 minut se odkriva ovescu nove oblike, novi pogledi, ki mu mestoma jako ugajajo, mestoma pa ga tudi s svojo puščobo precej dolgočasijo. Po gručih raste šuma in trta. Doline namakajo nekateri potoki, izmed katerih je največji Težka voda. Ob njih se vijo prijetne loke, semtertje tudi kaka košenica, posebno na severu nas razveseljujejo prelepe, gostotvarne senožeti.

Mora se priznati, da znajo Podgorci moč vode dobro rabiti. Na vsakem pripravnem kraju klopčajo mali mlini, katerim se more edino ta napaka očitati, da so narejeni zgolj na starodolenski način, nerodno in nepraktično. Ob večji suši upadajo potoki in curiljajoče studence in mlini obstanejo. Skoraj za vse Podgorje so lahko trdi, da ima premalo vode. Potokovi ni veliko; semtertje se sicer nahajajo posamezni bčli, vrelci in vodnjaki, ali zemlja je tako gosto zasejana, da zadoštuje komaj v mokrih letih.

Podgorška zemlja nam povsod prikazuje velike različne formacije, skoraj še večje pa plodnosti. Sentiernjski oddelek ima mastna tla, pšenica plenja v srednjih letinah po 6 do 8 zrn. Tudi drugod se nahaja na mesta kaka jako rodovita njiva, sploh pa svet ne more živeti vseh ljudi, zlasti če ne pade veliko dežja. Podgorška voda daje več zrnja in rodi bolj stanovitno nego n. pr. v novomeški okolici; tudi pšenica se močno hvali radi neobčrne klenosti in teže. Ob dobrih letinah kmet izhaja, ob srednjih ga že hudo po-

bira, ob slabih ga tare taka lakota, da vse mrgoli podgorških beračev.

V sentiernjski duhovni se pridružuje močno in glasno vino, sploh pa podgorška kapljica slabo slovi; šteje se med zadnja dolenjska vina. Ta med ja ni upravičena; če se pametno spravilo in dve leti počakajo, dajo prav prijetno in zdravo pijačo. Posebno okoli Hrušice, Selc raste vino, ki se ne ustrajša nobenega dolenskega; kromarji ga točijo, da ga draže izvedo, za trškgorskega.

Mesto košatih gozdov obrašča brda in gorske hrbe nizka dobrava in gosto grmovje, kamor se zaganja živinapa. To se ve, da se od take pašne ne more dosti zrediti. Človek vidi skoraj le borne krovce in slabe voličke in se kmalu prepriča, da mleko tudi malo izda in se orje polje z veliko težavo in vkljub vsemu trudu pridnih prebivalcev le plitvo in bolj po večjem. Podgorju bi se dalo temeljito pomagati samo s tem, da bi se predelali vsi ti mršavi pašniki, občinski in zasebni. Njive, travnike in gozdove. Dolej ugajajo krajje lovcem in kozam,

kateri mnogi gospodarji tudi goje, ali ta reja ni še nobenega Podgorca obogatila.

Nihče se ne bo čudil, ko vse te okolnosti premisli, da stanuje v Podgorju velika revščina, ki sili občutljivega popotnika na globoko omislanje in včasih tudi na jok. V preminih hišah pogreša prve potrebe in pogoje človeškega življenja. Mesto skladov drv leže pred vrati dva trnje krepelci, v kašči dostikrat ni zrna, v loncih ne za ocvrtek za bele, za moko se ne sme vprašati.

Včasih sem poslušal gospodinjice, ki so se menile, kaj bo do kuhale. Ena je rekla: »Mi točemo že 14 dni sam krompirček, še bog, da ga imamo.« Druga je tožila: »Jaz pristavljam tudi že več dni bob in korenje, krompir nam je posel. Hodi nam vsem na misel, ali kaj, ko ni denarja, da bi ga kupili.« Tretja je dejala: »Nam se godi še vse huje. Posode so se izpraznilo. Mož je šel v mesto, pa ga še ni nazaj. Gotovo kje piše, če ne pride kmalu, bomo ostali brez kosila.«

Opoldne tekajo otroci semtertje po hišah, da dobe na

posodo kaj soli; včasih je nima vsa vasa dva funta; neslanih jedi poižijejo nekateri ljudje več kakor slanih; slabo ali tudi nič zabeljenih se ne brani skoraj nobeden, ker so Podgorci take hrane od mladih nog navajeni.

Se bolj kakor ubožnost jih pritiska zanikro gospodarstvo. Prasičev se veliko izpita in pokolje. Kadar je meso doma, planejo natj kakor kromarji na crkvinjo. Goste in maste se nekoliko dni. Ko se popeče in pokuha, začne dohajati na mizo zopet bob in krompir; belj se z mlekom, kvečjemu s kakim žaitovim odpadkom in ostankom. V krčmah sem večkrat videl Podgorce, kako debelo so prežali na goste, ki so jedli svini-no ali govedino.

Če je odrezal kdo in na stran porinil kak kosček pre-mastnega mesa brž so prišli in ga pobrali v robec ali meho, da ga neso domov za zabelo. Sami pa so toliko zapili, da bi si bili lahko kupili za tisti denar več funtov mesa ali slanine.

(Nadaljevanje)

SPORT IN TELESNA VZGOJA • SPORT IN TELESNA VZGOJA • SPORT IN TELESNA VZGOJA

V boju za »Zlato puščico«

V nedeljo, 1. marca je bil v Novem mestu občni zbor Okrajne zveze strelskih družin. Udeležilo se ga je 46 delegatov iz vseh družen na Dolenjskem. Zbor je začel predsednik OSO Stanko Muzlovič in pozdravil navzoče, posebej se tova Faska Klanjšek, predsednika Glavnega odbora strelske zveze Slovenije.

Po referatu, ki je v glavnem zajel problematiko strelstva na Dolenjskem, se je razvila živahna razprava. Iz referata in iz izjav delegatov smo slišali, da

je osnovni problem strelstva pomanjkanje novih, mladih kadrov skoraj v vseh strelskih druženih. To zanemarjanje v vzgajanju pionirjev in mladincev kot bodočih nosilcev dela v strelskih druženih, se mačuje sedaj mnogim strelskim druženam. Priznati je treba trditvam nekaterih delegatov, da za delo z mladino in pionirjev nimajo pogojev, zlasti ne tam, kjer nimajo člana, ki bi z mladino in pionirji delal. Tega pa ne moremo reči za večino strelskih družen, ki so se na vsem le-

tem znašle v zaletu pomanjkanja članstva, potem ko so starejši člani prenehali s svojo dotodajno aktivnostjo. To so ponekod že uvideli in vlagali precej naporov v delo z mladimi, da bi v najkrajšem času zamislili nastalo vrzel. Posebna pozornost naj bi ve-

trih ekip na republiškem tekmovanju, 38 družinskih tekmovanj in udeležba 12 ekip na tekmovanju za »Zlato puščico« so le delni rezultati dela in prizadevanja športnikov strelcev na Dolenjskem. Zlata medalja strelske zveze Slovenije za poštovno delo, ki sta jo dobili SD Crnomelj in »Celuloza« in več ličnih diplom za člane so dokazi, ki govorijo o aktivnosti in prizadevanju družen in posameznikov. Okrajni strelski odbor je pohvalil za prizadevanje v razvoju strelstva tov. Stariho Alojza in Mazele Jožeta iz Crnomlja, Kosa Marjana in Beleta Iva iz Novega mesta, Čuka Marjana iz Briljina, Čučelca Franca iz Goleca vasi, Radina Slaveta iz Trebnja, Tvčkovića Milana iz Mirne peči, Sibilla Stojana iz Senovega, Lavio Rajka iz »Celuloze«, Kovatiča Milosa iz Brezice kakor tudi člana OSO Plečičarja in Selana.

Občni zbor je pozdravil tov. Klanjšek in povedal nekaj svojih teženih misli o nadaljnjem razvoju strelstva na Dolenjskem. Nakazal je nekaj možnosti za rešitve posameznih zadev. Objubil je tudi pomoč Glavnega odbora strelske zveze Slovenije v mejah njegovih možnosti.

Na koncu je bil izvoljen novi upravni odbor 13 članov, od katerih je bilo sedem izvoljenih v izvršni odbor kot operativni organ ter nadzorni odbor. Za predsednika okrajnega strelskega odbora je ponovno izvoljen Stanko Muzlo.

Občni zbor je pozdravil tov. Klanjšek in povedal nekaj svojih teženih misli o nadaljnjem razvoju strelstva na Dolenjskem. Nakazal je nekaj možnosti za rešitve posameznih zadev. Objubil je tudi pomoč Glavnega odbora strelske zveze Slovenije v mejah njegovih možnosti.

Na koncu je bil izvoljen novi upravni odbor 13 članov, od katerih je bilo sedem izvoljenih v izvršni odbor kot operativni organ ter nadzorni odbor. Za predsednika okrajnega strelskega odbora je ponovno izvoljen Stanko Muzlo.

BOLJ UCINKOVITO

Eden izmed delegatov na občnem zboru strelcev, na dolgo in široko razlaga o rezultatih tekmovanja in na koncu pove: Kljub našemu prizadevanju so rezultati za vojaško puško bili slabši. Iz vrst delegatov se na to zaslili opazka: »Pa streljajte v bodoče s šibrami!«

ZANIMIVO...

Na koncu svojega govora, ko je poudaril, da manjka dobrih strelcev, je delegat rekel: »Zaradi tega, tovariši, smo se odločili posvetiti več pozornosti IZDELAVI strelskih kadrov.«

vič. Občni zbor je soglasno izvolil za častnega člana okrajnega strelskega odbora Nika Belopavloviča, predsednika okrajnega ljudskega odbora.

Strelskim druženam želimo veliko uspehov na poti, ki jo jim je zahteval občni zbor. B. L.

Zlata medalja

Avtomoto društvo Novo mesto ima 282 članov. Namen društva je seznaniti čimveč ljudi, predvsem mladine z osnovami motorne tehnike in njenim razvojem. Ta namen skuša društvo doseči s prireditvijo raznih avtomoto tečajev

ter avto in moto športnih prireditelj in tekmovanj.

Društvo je lani pri gradnji avto ceste močno razvilo svojo dejavnost. Nudilo je mnogo pomoči pri pripravi prve mesečne grednje, ob pripravah za razvoj tehnične vzgojne dejavnosti v mladinskih naseljih, 6 članov novomeškega Avtomoto društva je predavalo brigadirjem treh naselij mladinskih gelovnih brigad na tečajih in pomagalo vzgojiti blizu 3.000 novih voznikov motornih vozil. Za izredne zasluge in poštovno delo svojih članov je bilo društvo od Avtomoto zveze Jugoslavije, odseka pri Glavnem štabu mladinskih delovnih brigad v Otočcu, odlikovano z zlato medaljo in diplomom. Razen tega je bilo posebej odlikovanih od Glavnega štaba še 5 članov društva, instruktorjev. Vinko Verbič in Anton Majerle sta bila odlikovana z zlato medaljo in udarniško značko, Dane Novak, Maks Mesariko in Leo Rajmek pa so prejeli diplome. Vsi člani avtomoto društva Novo mesto, ki so sodelovali na avto cesti kot instruktorji, so prejeli tudi značko graditelja avto ceste.

ZENA IN DOM • SODOBNO GOSPODINJSTVO • ZENA IN DOM • SODOBNO GOSPODINJSTVO

Za večje sodelovanje žena

Vključevanju žena v aktivno delo v mestu in na vasi je bilo namenjeno okrajno posvetovanje žena v Novem mestu 4. marca, ki ga je sklicala okrajna zveza ženskih društev Novo mesto. Predsednica zveze Franeka Slak je nakazala osnovne naloge dela v sedanjem času. Predsednik OLO

Niko Belopavlovič je v poročilu prikazal vlogo žena v NOB in v povojni graditvi. Pri tem je poudaril, da so si žene v teh letih pridobile ne samo politične, temveč tudi ekonomske pravice. Res so se težave, zlasti z zaposlitvijo žena v oddaljenih krajih. Se je treba velikih storiš za razbremenitev

Mladi zadržniki v Dolenjskih Toplicah

Pred kratkim so se mladi zadržniki v Dol. Toplicah zbrali na rednem letnem občnem zboru. Občnega zbora sta se kot gosta udeležila tudi podpredsednik Okrajne zveze zveze Tone Pirč in predsednik OK LMS Novo mesto Slavko Dokl.

Udeležba na občnem zboru ni bila tolikšna, kot bi lahko bila. Kljub temu pa smo ugotovili, da so bili prisotni vsi tisti mladi zadržniki, ki imajo veselje do dela v aktivu mladih.

Iz referata predsednika Jožeta Peršine je bilo razvidno, da so kljub objektivnim težavam delali, samo ne toliko, da bi bilo njihovo delo plodno. Zlasti pogrešajo strokovnjaka, ki bi jih seznanjal z najnovejšimi izsledki agronomije. Zadržka jim je nudila pomoč, le premalo so jo iskali. Zlasti je bilo občutno pomanjkanje predavanj o kmetijstvu, ekskurzij na dobra posestva, tečajev itd.

Za predsednika je bil ponovno izvoljen Jože Peršina. Za nadaljnje delo so si naložili naslednje naloge:

Povečali bodo število mladih zadržnikov, priredili več izletov na kmetijska posestva, obiskali bodo aktivne mladih zadržnikov na Primorskem, »ali« bodo dva udeležena na zvezno delovno akcijo, ki bo potekala v obliki tečajev, ki bodo usposlabila za traktorista, priredili bodo gospodinjstvo tečaj in več predavanj iz kmetijstva.

Smernice za bodoče delo tega aktivna nam kažejo, da so na pravi poti. Vključili se bodo tudi v predkrogovno tekmovanje in skušali doseči čim boljše uspehe.

Šola za berč.š.

Policijska v Rimu je zaprla »berška šola«, ki jo je vodil 46-letni Enrico Bartoli iz Neapla. Šola je imela večje število invalidskih voznikov, palice, starih klobukov, črniln nabočnikov itd. Vsak berč.š. mora dati 20 odstotkov svojega dnevnega zaslužka. Enrico je tako zaslužil vsak dan po 50 tisoč dinarjev.

OGLEDALO

Pred ogledalo s celim obrazom

V Dolenjskem listu 19. februarja 1959 je nepodpisani do pisnik hudo napadel in žalil kolektiv Crnomajške pekarije. S svojim dopisom v ogledalu se je postavil na vrh vsega dogajanja v Crnomlju in po njegovem izjavljaju je povsod vrtilo industrijska koleca. Samo kolektiv pekarnice nenehno praznuje vse praznike, celo patrona pusta. Smatamo za dolžnost, da ob tej priliki predložimo svoje probleme in seznanimo široko javnost, ki bo potem lažje presodila, iz kakšnega razgledišča so bile prišle neupravičene obtožbe čez naš kolektiv.

Z našim dopisom nimamo namena pobujati trditve in kritike, da kruha šestokrat zmanjka ali pa da je v prodaji iz prejšnjega dne. Ta problem je neugoden za prizadete potrošnike, povzroča pa veliko skrbi tudi očetnemu kolektivu, ki je živo zainteresiran, da bi ustvaril čimvečji promet, saj je končno tudi plačan po učinku dela. Pripomniti moramo, da je na področju in tem pogledu nenekomešno povpraševanje bo kruhu in da se čisto zgodi, da ga po nekaj kilogramov zmanjka ali ostane. V primeru, kadar ostane gre v prodajo naslednji dan. Nekateri imajo celo raje starejši kruh, saj je tudi zdravniško priporočeno v Crnomlju pa so trajne zahteve ne po svežem, temveč vročem kruhu. Razumljivo je, da se tem zahtevam ne more ustreci, predvsem zaradi majhne kapacitete peči. Upamo se trditi, da smo s čenami in kvaliteto kruha in pečiva na ravni večjih pekarn v Sloveniji. Kar je prizadevalo kolektiv, so trditve o nenehnem praznovanju. Usodnega dne, 11. februarja ni bilo v prodaji vročega kruha, bi pa je ves dan v prodaji iz prejšnjega dne in ni bil star več kot 20 ur. Prejšnji dan je bil namreč sejem, kar je padlo na »praznik pusta«. S kruhom smo bili založeni kakor navadno ob sejmih. Dogodilo pa se je, da so prevladali tradicionalni krofi. Tako nam je ostala večja količina kruha za naslednji dan. Naš kritik pa pravi, da smo praznovali 3 dni. Občnel je tudi njega malo pobedel pust.

Resnici na ljubo moramo povedati, da Crnomajški peki in peki sploh, kakor druga živilska stroka, ne more praznovati po več dni, kakor to lahko storo drugi kolektivi ker pre-

skrba za živili mora nenehno potekati. V tem pogledu so zlasti prizadeti peki, ker imajo zaradi nočnega dela razbite vse praznike pa tudi nedelje. Zato je nerazumljivo, zakaj je doplnjen v svoji morebitni nekoliško upravičen, kritični sde kvalitete kruha, vmešal praznike v tem svojem dopisu, saj ni Crnomelj niti enkrat ostal med prazniki brez kruha. V dopisu so peki okvalificirani kot družbeno negativni s tem, kot trdi dopisnik, da se povsod vrtilo koleca, samo peki praznujejo. Kakšno pa je dejstvo? V resnici ni zaradi praznovanja v podjetju izostankov z dela. Moralna odgovornost in proizvodna disciplina se najvidneje izražata v dosegi proizvodnih planov, ki se iz leta v leto večajo. Kolektiv se trudi ustreci povpraševanjem in ugodi vsem zahtevam. Glavna prodajalna kruha je odprta ob 7 uri, saj je možno zaradi tega, da bi ljudje, ki hodijo na delo, lahko nabavili kruh. V ta namen je uvedeno stalno nočno delo in medtem ko drugi v resnici lahko praznujejo, so peki v malo zavidično položaju, saj je možno manjše odstopa od zbiranja, ki je zjutraj več kruha.

Pekovsko delo je tudi fizično naporno, posebno v podjetjih s slabo tehnično opremo, kot je to v Crnomlju. Zaradi tega razmer ni mogoče dobiti vajencev in še drugi mlajši odhajajo v druge stroke. Tako je tudi iz Crnomajške pekarnice odšlo več pekov v Rudnik, dasiravno je tudi tam znano težko delo. Probleme pekarnice pozna tudi gospodarski svet pri občinskemu ljudskemu odboru Crnomelj. Izraženi so v vlogi za kredit, da se obrat modernizira. Dasiravno sedaj ni veliko upanja, upamo, da bo tudi to prišlo na vrsto. Do takrat bodo peki potrpeživi in dali vse od sebe, da bi zadostili potrebam prebivalstva. Če pa kdaj malo zakrpije, je treba upoštevati objektivne težave in kolektiv se bo trudil, da jih bo odpravil.

Kolektivne parne pekarnice Crnomelj. Op. uredništva: Zadržno besedo o poslovanju pekarnice v Crnomlju bo zdaj prav gotovo moral izreči pristojni organ OBLO Crnomelj. Da bi bralci spoznali ob strani vprašanja, objavljamo gornji odgovor kolektiva Crnomajške pekarnice z željo, da bi se razmere izboljšale do čimprej uredile!

Spet partizanski odred!

Na nedeljski skupščini Združenja tabornikov Slovenije so v Ljubljani odlikovali najdelavnije in najuspešnejše taborniške enote naše republike. Starešina slovenskih tabornikov tov. Sergej Vošnjak, glavni urednik Slovenskega poročevalca, je pripel na zastavo Partizanskega odreda gorjanskih tabornikov iz Novega mesta že drugič najvišje odlikovanje, ki si ga lahko pribori enota tabornikov: trak partizanskega odreda. Z izredno razgibanjem in vsestranskim delom so si lani novomeški taborniki med 82 enotami v Sloveniji nabrali v tekmovanju kar 471,5 točk in tako zasluženo prejeli to visoko priznanje. Ra-

Na sedmo mesto v tekmovanju se je uvrstila Četa treh smrek iz Sevnice.

Delavnim tabornikom in njihovim poštovnim voditeljem čestitamo k visokemu priznanju!

TVD Partizan v Kostanjevici

Letos je telovadno društvo že zgodaj pričelo redno delati. Pred nam je okrajna občnina in republiška tekmovanja, beogradska žmet, pred nami je Dan mladosti. Letos so Partizanovci krepko zastavili. Nič čudnega, krasno urejena telovadnica jih vabi in jim daje veselja. Če bo skozi vse leto tako zasedena kot je zdaj, je nismo gradili zaman. Še večji veselji smo, da se je nekaj tako živahna dejavnost v telovadbi v Kostanjevici spet razmahnila. Dolgo smo bili brez telovadnice, morda predolgo in treba bo res hiteti, da bomo izgubljeni nadoknadili. Društvo ima zdaj šest rednih vaditeljev razen tega pa so še razne skupine, ki trenirajo vsaka zase. V telovadnici je čez dan tudi vsa šolska telovadba. TVD je zdaj pred občnim zborom in verjetno je, da doslej ni šlo še na nobenega s tako lahkim srcem.

Bela krajina : Rudar (Kočevje) 2:0

V nedeljo, 8. marca, je bila v Crnomlju prijateljska nogometna tekma med domačo »Belo krajino« in Rudarjem iz Kočevja. Lepo vreme je privabilo na stadion mnoge Crnomajce.

Moštvo Bele krajine se je predstavilo pretežno v starem sestavu, okrepjeno s Čirčičem in mladim, obetavnim Jožetom Mavrinom, ki je nastopil prvotno za domače moštvo.

Tekma je potekala v popolni premoči domačinov, ki so zlasti v drugem polčasu delali družbo vratarju gostov. Rezultat bi bil lahko mnogo višji, v korist Bele krajincev. Na tečaju so zalagali dobro tudi Kočevjarji, saj je domači vratar ubranil nekaj nevarnih strelav.

Moštvo Bele krajine se bo moralo otresti nekorištnih prepričovanj med tekmo in po njej, neučinkovitih driblingov in individualizma, če hoče, da bo v spomladanskem delu tekmovanja uspešno. J. V.

zen Novomeščanov so dobili naziv partizanskega odreda še Partizanski odred temnega hrasta iz Hrastnika (260,1 točke). Odred kraških viharnikov iz Posojne (138 točk) in Zmajev odred iz Ljubljane (105,9 točke).

Avtomoto tečaj v Novem mestu

V Novem mestu je 2. marca pričel avtomoto tečaj, ki ga obiskuje 37 tečajnikov. Sestanejo se trikrat na teden. Zaenkrat obdelujejo teoretični del programa, v drugi polovici marca pa bodo pričeli z vožnjami. Za tečaj je bilo prijavljenih mnogo kandidatorov, a niso mogli vseh sprejeti zaradi pomanjkanja vozil za praktične vožnje.

»Bojim se, da ne bo otroka ubilo...«

Na enem izmed dimnikov stare, sive, zanemarjene sodnice v Mokronogu je različno napisana častiljiva letnica 1884. Z izgovorom, da imam pri njej neki opravki, se pridružim ženi, ki pravkar vstopa z vedrom vode v to zgradbo. Med potjo mi razlaga, da je bila tu večnih sodnija, med vojno vojašnica, zdaj pa stanuje tu pet strank, v prvem nadstropju je pa še delavnica »Vrbopletarstva«.

Boji se. Kolikor znam, jo pomirim. Potem mi skopo pove: — V Mokronogu sem osem let. Pet sem jih preživela tu, v tej sobi. Od bombardiranja je zgradba slaba. Omet je več let odpada, najhujše pa se je začelo lani, ko se je začel rušiti tudi zid. Včeraj se je spet dvakrat porušilo pred vhodom v mojo sobico. Bala sem se, da ne bo ubilo otroka. Poslala sem ga ven, naj se igra. Pozimi ni odpadalo, ker je držal zid skupaj led. Zdaj pa se je začel topiti in zid pada, pada... Pred več leti sem že zaprosila za drugo stanovanje. Rekli so mi, da nimajo stanovanj, in še, da občina nima nič pri tem...

Pričakoval sem, da me bo peljala v sobo, zato sem se začudila, da me vodi nekam med ruševine. Začnji del zgradbe je namreč podrt, še od nemškega bombardiranja leta tridesetih. Greva med odpadlimi tramovi, opeko, kamenjem, ometom. Čk... in čez čas spet čk... odpada omet.

— Le kam vraga me vodi, si mislim. Kaj ne vidiš, da je tu nevarno? Saj se bo nama še kaj na glavo padlo!

Nad nama nevarno vise skladi opeke. Povsod razpoke. Zdaž zdaj se lahko zrudi.

Med ruševinami ozka pot, a na koncu — vrata, stanovanje. Znajdeva se v sobi. Pod je gnil. To je kuhinja in spalnica hkrati.

Povem ji od kod sem. Zena se ustraši:

— Nikar me nič ne omenjajte. Nočem, da bi govorili o meni.

Poslovil sem se. Omet je padel čk... čk... Hočem poiskati še druge štiri stranke. Nikogar ni doma. Nekje na hodniku v prvem nadstropju je strop grozljivo povošen. Za vsak primer stopim pod njim hitreje. Za nekimi vrati zaslišim govorico. Vstopim.

Pod trhel, zidovi stari, si... Štiri dekleta opletajo steklenice.

Jedrska energija v našem kmetijstvu

Nedavno je bil v Zagrebu posvet, na katerem se je zbralo okrog 70 učenjakov iz vse države. Razpravljali so o uporabi jedrske (atomske) energije v našem kmetijstvu. Zaključek tega posveta je bil, da se nadaljnje delo na tem področju razvija v treh smereh. V prvi vrsti bodo proučevali genetske spremembe in ustvarjali nove sorte korusu, pšenice in drugih kultur, da bodo odporne proti suši in dobile tudi druge boljše lastnosti. Nadalje bodo ugotovljali način in pogoje, v katerih rastline za svojo rast izkoriščajo fosfor, selen in druge sestavne tla in umetnih gnojil. In tretje: raziskovali bodo možnosti začitje rastlin pred ozonskimi boleznimi in paraziti.

Na nedavnem občnem zboru Društva prijateljev mladine v Novem mestu so pregledali plodno delo v minulem letu in si za letošnji postavili spet obsežne in hvalevredne naloge, o katerih bomo v listu kmalu poročali kaj več. Na sliki: člani društva in gostje med razpravo

Kopalnice na Vinici

V Beli krajini se bo znani turistični postojanki na Mirni gori pridružil še ena: kopalnice s camping prostorom ob Kolpi na Vinici. Mejna reka Kolpa, ki se s svojo strugo vreže v kraški svet ter obkroži območje Bele krajine na južni in vzhodni strani, je danes v turističnem pogledu še prav malo poznana. Številni partizanski borci in potniki, ki so prešli ta predež naše ožje domovine pa vedo, da nudi Kolpa s svojima deloma skalnatima deloma zelenima bregovoma, posutima z bujnimi sadnim drevjem ter številnimi obrežnimi mlinj in žagami, izredno pestro sliko ter prikupen videz. Znano je, da je ta reka ena naših najtoplejših voda, kar je zelo ugodno za kopanje in nudj prijetno zatočišče izletnikom. Razen tega je Kolpa tudi razmeroma bogata rib in vabljiva za ribiče. Vseh omenjenih lepot ugodnosti se je do danes veliko premalo izkoristilo, saj obstaja le manjše kopalnice v Metliki.

Turistično - olepševalno društvo v Crnomlju je sklenilo, da prične letos z gradnjo kopalnice na Vinici. Kopalnico bodo priključene kabine, olinarna, igrišča, buffet in camping s parkirnim prostorom. Pod starim vinškim gradom bo primeren prostor za postavitev letnih hišic. Vsi gradbeni objekti bodo pomaknjeni v pobočje, je gradu, da bodo zavarovani pred talno vodo.

V zvezi s celotnim projektom bo treba rešiti vprašanje sedanjega napajališča pod gradom ter dostopa do kopalnice. Napajališče bo pomaknjeno nekoliko niže ob strugi, medtem ko bo izgradnja dovodne este dražja investicija. Vsled tega bo začasno parkirni prostor na platoju pred gradom, v kopalnice pa bo urejen dostop za pešce.

Letne hišice si bodo oskrbela domača podjetja in ustanove ter ostali zainteresirani kolektiv izven Bele krajine. Seveda bo skrb društva, da bo pregledalo in odobrilo vse načrte, kaj-

Veseli »stari« asi

V Bad Neustadtu (Nemčija) je na vratih nekoga stempca še danes pritrjena plošča s komaj čitljivim napisom: »Opozorjajo se vsi kočjaži, da je v našem mestu najstrožje prepovedano pokati z biči, ker to kali mir v mestu. Magistrat.« Danes mimo te plošče dirja na dan sto in sto motornih vozil.

Pb.

Cesto od tovarne do Gospodine

Cesto od tovarne do Gospodine na Gorjancih bo letos gradilo naprej Kmetijsko gospodarsko podjetje Novo mesto. Načrt predvideva pdaljšanje te ceste do Krvavega kama in pozeje do Kostanjevice. Za razvoj turizma in izletništva na Dolenjskem vsekakor pomembna pridobitev.

Stavbo OLO bodo po sklepu zadnje seje obel zborov OLO dvignili za eno nadstropje. SGP Pionir je z deli že začelo, do jeseni pa naj bi z novim nadstropjem pridobil 21 sob za tiste oddelke OLO, ki so zdaj raztreseni po mestu. Tu bodo tudi prostor za okrajni komite ZKS.

Prvi strokovni izpiti za učitelje v Novem mestu so bili 2. marca. Doslej so bili takj izpiti vedno v Ljubljani. Zdaž bodo vsak mesec enkrat za kandidata iz našega okraja.

Gostilne Ferlič (prejano Novakovo gostilno) obnavljajo na novomeškem Glavnem trgu. Verjetno bo odprto letos 1. maja.

21 prašičkov je povrgla devet let stara svinja, last Franca Cvelbarja, upravnik KZ Prekopa. Mladički so kržanc domače svinje krškopoljske pasme in angleške merjasca. Cvelbar je prodal doslej že 172 prašičkov iz gnezd te rodovitne plemenske svinje, ki ni imela še nikdar manj kot 14 mladčkov. Svojevrstni rekord pa je 21 repkov mladega pra-

Iz Kostanjevice na Krki

Tudi letos je za osmi marec mladina pripravila lepo akademijo v počastitev mednarodnega dneva žena. Proslava je pripravila tovarišica Vela Jelšnikova, ki zadnja leta marljivo skrbi za vse proslave in ima zato vse leto polne roke dela. Vaj ni ne konca ne kraja, če hočete imeti dobro pripravljeno akademijo. Komaj je padla zavesa za osmim marcem, že je pred durni proslava 40-letnice ZKJ. V vrsti akademij, ki jih je pripravila, je doslej dala že bogat pregled tekstov naših najboljših pesnikov in pisateljev in zbudila veselje v marsikaterem otroku, ki se bo kasneje kot član prosvetnega društva še vračal na oder.

so se starši z vzgojiteljico Breda Strel domenili, da je priložila za Dan žena vzorni nastop v otroškem vrtcu, nato pa poseben pogovor med vzgojiteljico in starši. Na vzornem nastopu so se matere seznanile s potekom dela v tej ustanovi in z vsem tistim, kar ta ustanova daje mladini.

LUTKARJI DOBE NOV ODER
Društvo prijateljev mladine je lutkarjem odobrilo podporo za nov lutkovni oder. Doslej so

lutkarji imeli prav skromen provizorij, vendar so vseeno pridno delali. Prihodnji mesec bodo lahko videli prve predstave na novem, montažnem oderu, ki bo zelo lepo opremljen, tako da bodo pionirji še bolj z veseljem delali kot doslej. Tudi lutke bodo pionirji sami pripravili. Doseganje lutkovne predstave so bile zelo prisrčne in so jih ljudje zelo radi obiskovali. Lutkovni oder v Kostanjevici vodi že drugo leto tovariš Lojze Stih.

Proslava Dneva žen v Gradcu

Tako kot letos, gradske žene se niso proslavile 8. marec. V nedeljo od sedmih večer je bila dvorana v Gradcu nabito polna žena in njihovih mož. Po govoru učiteljice Anice Križan o pomenu dneva žena so se na odru zvrstile točke kulturnega sporeda, v katerem so sodelovale v glavnem žene, nastopale pa so tudi gradske pionirke. Pevske točke je vodil Julij Kočvar, za pester spored pa ima največ zaslug Franc Pavlinič. Po prireditvi je bila prosta zabava.

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

Ledenski koledar

Čestitek, 12. marca — Gregor Petek, 13. marca — Kristina Sobota, 14. marca — Matilda Nedelja, 15. marca — Klara Ponedeljek, 16. marca — Hilarija Torek, 17. marca — Ljubislava Sreda, 18. marca — Edvard

KINO

BREŽICE: od 12. do 14. 3. ameriški barvni film »Avtoobusna postaja«. Od 15. do 16. 3. ameriški barvni film »V pomlad; življenja«. 17. 3. ameriški barvni film »Carovnik iz Ona«. Od 18. do 19. 3. madžarski film »Zavojne spornice«. **CRNOMELJ:** od 13. do 15. 3. ameriški barvni film »Kleopatras«. Od 17. do 18. 3. francoski film »Ulica sanj«. **KOSTANJEVICA:** 15. 3. ameriški film »Bog iz Gvajana«. **METLIKA:** od 14. do 15. 3. v soboto večer, 18. 3. »Nesrečna srečanja«. **MOKRONOG:** od 14. do 15. 3. ameriški barvni film »Med nebom in zemljo«. **NOVO MESTO »KRKA«:** od 13. do 16. 3. jugoslovanski film »Vrata ostanejo odprta«. Od 17. do 19. 3. »Leningradska simfonija«. **DOM JNA NOVO MESTO:** od 13. do 15. 3. angleški film »Abdulah veliki«. Od 17. do 19. 3. jugoslovanski film »Strel v nebo«. **SEMIC:** 15. 3. ameriški film »Zigogans«. **SEVNICA:** od 14. do 15. 3. ameriški film »Poletno gostovanje«. **TREBNJE:** od 14. do 15. 3. angleški film »Skoz pekel«. Predstava v nedeljo ob 16. in 18. uri. **ZUZEMBERK:** 15. 3. čedki film »Kavarna na glavni ulici«.

ZAHVALE

Ob smrti naše mame **JOZEFE JEVSEK** roj. Skrbec iz Vel. Bučine vasi za praplevo zahvalujemo vsem ki so jo spremljali na njeni zadnji poti. Posebna zahvala duhovščini in šolskim otrokom za sodelovanje v sprevedu in podarjeno cvetje ter vsem sorodnikom in ostalo sorodstvo. **Zaljubljeni domači in ostalo sorodstvo.**

ZAHVALE

Ob smrti naše pradede žene, mame, stare mame in sestri **MARIJE PATE** se iskreno zahvaljujemo za izrečeno sožalje vsem prijateljem in znancem ter vsem, ki ste drago rajniko spremljali na njeni zadnji poti in ji darovali cvetje. Posebno se zahvaljujemo dr. Vodniku iz Novega mesta za ves trud in požrtvovalnost. **Zaljubljeni domači in ostalo sorodstvo.**

Drobne iz Mokronoga

Pretekli mesec je bil v Mokronogu občni zbor TVD Partizan. Sklenili so pozitivne teledobne med pionirji, mladinci

in člani, obnovili bodo društveno dvorano in nabavili telovadno opremo. Igrišče odbojke so delno že obnovili, delno pa ga bodo še s prostovoljnimi delom. Ob njem bodo postavili tudi klopi za gledalce. Občina jim je za uresničitev vsega tega obljubila denarno pomoč. Društvo bo poslalo dva svoja člana tudi na letošnji zlet društva Partizana v Beograd. Lani so skupno z Društvom prijateljev mladine uredili otroško igrišče.

Prodali so vsega preko Lesne poslovne zveze Novo mesto.

Ljudska tehniška v Mokronogu je malo pred koncem loferskega tečaja, ki se ga udeleževalo 35 tečajnikov, iz neznanh vzrokov prekinila s predavanji. Predelati bi morali še nekaj snovi, ki je predpisana za izpite.

Kmetijska zadruga v Mokronogu je plan pogodbenega sodelovanja za pšenico, ki je bil 12 hektarov, dosega; pogodbe za hibridno koruzo in travništvo še sklepa.

Bara Šikonja

V Tribučah je umrla v visoki starosti 92 let v Belj Krajini splošno znana babica Bara Šikonja. Bila je prva šolana babica, ki jo je vzgojil še davno umrl profesor dr. Valento Marskido se ima njej zahvaliti, da je prišel zdrav na svet, saj je v svoji večdesetletni praksi pomagala zagledati luč življenja blizu 7 tisoč otrokom. Babiški poklic je opravljala vestno in z veliko resnobo ter ljubeznijo. Naj bo prikljubljeni starki ohranjen lep spomin!

Francka Klemenc

2. marca nas je presunila vest, da je umrla partizanska mati Klemenc Francka iz Crnomolja. 3. marca smo jo pokopali na črnomajškem pokopališču.

Prezgodnja smrt je iztrgala to zavedno ženo, saj je imela šele 2 let. Slabemu, ki jo je poznal, se je zročilo oko, ker je vedel, kaj vse je morala pretrati kot zavedna slovenska žena — mati. Skromno in s težavo si je v srečnem zakonu vzgojila sedmero otrok in jih usposobila za življenje. Vzgojila je pet sinov — borilcev, ki so se hrabro borili in od katerih je vojna vira zahtevala troje dragocenih življenj — njeno najdražjo. Vendar ni klonila, čeprav jo je okupator odgnal z ostalinimi otroci na Rab in nato v Gonars. Prestala je tudi to, vrnila se je izmučena, vendar spet srečala v Belo krajino, ki jo je imela tako rada.

Občinski sindikalni svet v Sevnici je dal časa razmišlja, da bi na Zajčji gori nad Smarjem postavil manjšo stavbo za oddih. To je lepa razgledna točka nad Sevnico, odkoder se vidi daleč po Zasavju. Obkrožena od vinogradov je ta točka tudi nad vse primerna za televizijske sprejemnik, ki pa v Sevnici ne sprejema, razen na gradu. Če pride do uresničitve te zamisli (baje je pred vrati loakcijal), bo marsikateri Sevnčan z veseljem zavil v pol ure oddaljeno zbrališče na telesno in duševno razvedrilo.

Prvi prostori konfekcijskega podjetja LISCA so že zasledeni. Računajo, da bodo do pol leta izgotovili vse prostore in tako združili proizvodnjo in upravo tega mladega podjetja, ki zapoljuje že sedaj kar lepo število žena in deklet.

Mizarska produktivna zadruga namerava razširiti svojo proizvodnjo še na pasarstvo. V ta namen bodo uporabljali že zgrajeno zgradbo — odnošno del zgradbe Avtomoto društva, ki stoji na Poljski poti. S to

Kratke iz Sevnice

Občinski sindikalni svet v Sevnici je dal časa razmišlja, da bi na Zajčji gori nad Smarjem postavil manjšo stavbo za oddih. To je lepa razgledna točka nad Sevnico, odkoder se vidi daleč po Zasavju. Obkrožena od vinogradov je ta točka tudi nad vse primerna za televizijske sprejemnik, ki pa v Sevnici ne sprejema, razen na gradu. Če pride do uresničitve te zamisli (baje je pred vrati loakcijal), bo marsikateri Sevnčan z veseljem zavil v pol ure oddaljeno zbrališče na telesno in duševno razvedrilo.

Prvi prostori konfekcijskega podjetja LISCA so že zasledeni. Računajo, da bodo do pol leta izgotovili vse prostore in tako združili proizvodnjo in upravo tega mladega podjetja, ki zapoljuje že sedaj kar lepo število žena in deklet.

Mizarska produktivna zadruga namerava razširiti svojo proizvodnjo še na pasarstvo. V ta namen bodo uporabljali že zgrajeno zgradbo — odnošno del zgradbe Avtomoto društva, ki stoji na Poljski poti. S to

Nov in sodoben trgovski lokal

V Novem mestu je Peko iz Tržiča popravil svojo poslovavnico tako, da je zdaj najmoderneje urejena. Zeleni regali za čevlje so nadomestili doseganje lesene pulte, nova sodobno urejena izložba s fluorescentno razsvetljavo, enaka razsvetljava tudi v lokalu, sodobni srežni pult, vse to bo iznenadilo potrošnike. Naštetje je stalo 2 milijona dinarjev. Podjetje Peko se strokovno ni balo v želji ustreči svojim kupcem in obnemem ne zaostajati za časom. Poslovalnica bo nudila potrošnikom zdaj tudi posebno obnovo. Novo mesto je dobilo spet lepo urejen trgovski lokal, ki mu bo le v ponos.

OBVESTILO

Tajništvo za notranje zadeve OLO Novo mesto obvešča vse lastnike in upravitelje motornih vozil, da se redni letni tehnični pregledi s podaljševanjem prometnih dovoljenj za okraj Novo mesto prične 16. marca po temple vrstnem redu:

- 16., 17., 18., 19., 20., 21. in 23. marca za motorna vozila iz območja ObLO Novo mesto na cesti Jerebova ulica pri stavbi št. 1 v Novem mestu.
- 16., 17. in 18. marca bodo pregledi za vse avtomobile in osebne avtomobile.
- 19., 20. in 21. marca bodo pregledi za vse tovorne avtomobile, avtomobilске priklopnike in poljedelske traktorje s priklopniki.
23. marca bodo pregledi za vsa motorna kolesa.
24. marca bodo pregledi za vsa motorna vozila iz območja ObLO Trebnje pred stavbo ObLO v Trebnju.
25. in 26. marca bodo pregledi za vsa motorna vozila iz območja ObLO Crnomelj in Metlika pred Narodnim domom v Crnomlju.
30. in 31. marca ter 1. aprila bodo pregledi za motorna vozila iz območja ObLO Brežice pred stavbo ObLO v Brežicah in to:
30. marca bodo pregledi za vse osebne avtomobile in avtomobile.
31. marca bodo pregledi za vse tovorne avtomobile, avtomobilске priklopnike in poljedelske traktorje s priklopniki.
1. aprila bodo pregledi za vsa motorna kolesa.
2. in 3. aprila bodo pregledi za vsa motorna vozila iz območja ObLO Videm-Krško pred stavbo ObLO Videm-Krško.
4. aprila bodo pregledi za vsa motorna vozila iz območja ObLO Senovo pred garažami Rudnika v Senovem.
8. aprila bodo pregledi za vsa motorna vozila iz območja ObLO Sevnica pred stavbo ObLO v Sevnici.

Tehnični pregledi bodo vsak dan od 8. do 12. in od 14. do 18. ure.

Pregled je obvezen tudi za vsa tista motorna vozila, ki so za leto 1959 že registrirana.

Vsi avtomobili, reševalna vozila, gasilska vozila in težja transportna tovorna vozila morajo biti razen ostalega opremljena s predpisanimi gasilskimi aparati in sanitetnim materialom. Sanitetni material je na razpolago v Lekarni Novo mesto.

Lastniki in upravitelje motornih vozil opozarjamo, da na tehnične pregledne pripeljejo čista in podmazana vozila, sicer jih komisija ne bo pregledala.

Vozilom, ki pri pregledu ne bodo tehnično brezhibna, bo komisija takoj odvzela registrske tablice.

Razen navedenega morajo vse gospodarske organizacije, državne ustanove, samostojni zavodi, družbene organizacije in organi državne uprave predložiti potrdilo, da je vozilo za tekoče leto zavarovano pri DOZ, ter za vozila, ki imajo vgrajene radijske sprejemnike potrdilo, da je sprejemnik priključen.

Vse potrebne tekovine za tehnične pregledne in podaljševanje prometnih dovoljenj, imajo na razpolago ObLO — uprave za dohodke.

IZ PISARNE TNZ NOVO MESTO

16., 17., 18., 19., 20., 21. in 23. marca za motorna vozila iz območja ObLO Novo mesto na cesti Jerebova ulica pri stavbi št. 1 v Novem mestu.

Iz Suhe krajine

KEGLJAČI SO ORGANIZIRALI PROSTOVOLJNO DELO

V kletnem prostoru pod telovadno dvorano Partizanovega doma v Zužemberku bodo imeli kegljači svoje kegljišče. Zelanost s prostovoljnimi delom opravi nekatera izkopska dela v notranjosti, letos pa so začeli urejevati prostor pri vhodu na kegljišče, se pravi na bregu Krke, kjer bodo uredili vrti. Tu postavljajo tudi oprtni zid. Sredstev za ta dela imajo le malo, zato pa so zahvali rokave in delajo prostovoljno.

OBRTNIKI V OBČINI ZUZEMBERK BI IMELI RADI SOCIALISTIČNI OBRAT

Na občnem zboru pododbora Okrajne zbornice Novo mesto v Zužemberku so obrtniki krojaške stroke povedali, da bi se radi vključili v socialistični krojaško-šiviljski obrat, ki naj bi bil v Zužemberku. Stroje bi vložili sami, priskrbeli pa je treba primeren prostor in ga urediti.

STRELSKA DRUŽINA DVOR SE JE LETOS ZA DELO BOLJ ZAVZELA

»Lani smo spale je povedal v poročilu na občnem zboru predsednik strelske družine na Dvoru. Razprava po poročilu pa je pokazala, da bo letos več zanimanja za delo. Ocena razpoloženja je bila pravilna. Ni minilo mnogo časa po občnem zboru in že se je število članstva povečalo. Organizirali pa so tudi prvo streljanje z ostro municijo.

PO DOLGEM CASU SPET ZOBOZDRAVNIK V ZUZEMBERKU

Suhokranjčane je zdraviljenje zob v Novem mestu le preveč stalo, zato ni čudno, če so si želeli zobozdravnika v Zužemberku. Zdej si morajo le še urediti prostor v zdravstvenem domu in ga opremiti z najpotrebnejšim; potem bo zobozdravnik nekajkrat na teden prihajal v Zužemberk. Občina je že stopila v stik z Okrajnim zavodom za socialno zavarovanje, ki bo prispeval del sredstev za opremo.

Brežiški gasilci so zborovali

V nedeljo, 22. februarja je bil v Brežicah zelo uspešen občni zbor Občinske gasilske zveze, ki so se ga udeležili razen delegatov gasilskih društev še zastopniki političnih in družbenih organizacij, predstavniki občine Brežice in Rud. Nanker, sekretar Okrajne gasilske zveze Novo mesto. Razpravljali so o več važnih vprašanjih.

Društva so spoznala, da njihovo delo poteka mnogo boljše, če imajo manj članov, a te delavce. Težka načela se bodo držali tudi v prihodnje. V občini je 31 gasilskih društev s 1.206 aktivnimi, 156 rezervnimi in 40 častnimi člani; med temi je 124 član, 148 pionirjev, 8 mladinc in 58 mladincev.

Samo 4 gasilska društva v občini so opremljena z ročnimi brizgalnicami, vsa ostala pa imajo motorne. OBGZ je v preteklem letu razdelila med društva večje količine opreme in materiala. Težave imajo s avtoparkom, saj imajo vsa društva samo dva avtomobila. V preteklem letu sta bila zgrajena tudi gasilska domova v Bukošku in Sebenju v Brežicah. Oročni razdelitveni del je pod POM Rakovec, v Gaberjih pa ga bodo zgradili letos.

Gasilska društva so sodelovala na raznih proslavah, prireditvah, nastopih in tekmovanjih. Samostojne prireditve pa so imeli tudi kulturnoprosvetni odskodi društev.

Zaj se opaziti v nekaterih društvih tudi nesoglasja, ki spravljajo v slabo luč vsa organizacija.

Letos bo upravni odbor Občinske gasilske zveze nudil društvom še v pomoč pri pripravi vsakega dela, več pozornosti bodo posvetili vključevanju v društva in strokovni vzgoji žena, organizirali bodo ocenjevanje gasilstva in gasilskih enot zveze, pripravili večjo fužbično prireditev in organizirali hrvatsko-slovenski gasilski festival v Brežicah. Oročni razdelitveni del je pod POM Rakovec, v Gaberjih pa ga bodo zgradili letos.

Gasilska društva so sodelovala na raznih proslavah, prireditvah, nastopih in tekmovanjih. Samostojne prireditve pa so imeli tudi kulturnoprosvetni odskodi društev.

Zaj se opaziti v nekaterih društvih tudi nesoglasja, ki spravljajo v slabo luč vsa organizacija.

Letos bo upravni odbor Občinske gasilske zveze nudil društvom še v pomoč pri pripravi vsakega dela, več pozornosti bodo posvetili vključevanju v društva in strokovni vzgoji žena, organizirali bodo ocenjevanje gasilstva in gasilskih enot zveze, pripravili večjo fužbično prireditev in organizirali hrvatsko-slovenski gasilski festival v Brežicah. Oročni razdelitveni del je pod POM Rakovec, v Gaberjih pa ga bodo zgradili letos.

Mladi Šentjernejani pišejo

Ze tri leta so minila, odkar dobivamo v Šentjerneju na šolski malico. V začetku so jo dobivali le oddaljeni učenci, sedaj pa jo dobivamo prav vsi, čeprav nas je skoraj 600. Kuhinico imamo spodaj v šoli, jedilnico pa smo si uredili iz kleti. Bilo je mračno in pozimi mrzlo, a drugemu prostora ni bilo. Ob vseh odmorih je kuharica delila malico, to je: mleko, kavo ali kakav in kruh s sirom. Posebno hudo je bilo v glavnem odmoru, ker nas je bilo kar preveč in smo morali čakati pred jedilnico.

Sedaj je pri šolski malici prijetnejše. Po prizadevanju Gosposlidskega centra v Novem mestu in s pomočjo okrajnega odbora Rdečega križa smo ob pričetku II. polletja dobili iz Novega mesta lepe velike vrče in skodelice ter prišli deliti malico v razredu kar sami. Ko dežurni prinesejo kruh in sir, nas najbolj zanima ali je kava ali karamelno mleko ali priključen kakao. S pričetki si prigrizemo klopit, najlome skodelice, sedimo v klopih in malica se nam prične. Pa tudi ponci je; saj plačamo le 50 din mesečno, nekaj učencev v vsakem razredu pa jo dobi brezplačno.

V ZIMSKEM POČITNIKU K ZOBOZDRAVNIKU!

V lanskem šolskem letu je vse učence pregledal dentist prof. Rangus in ugotovil, da imamo vsi zelo slabe zobe. Društvo prijateljev mladine ni pozabilo, ko so nas v šoli izpraševali, zakaj ne hodimo k zobnemu zdravniku, smo povedali, da doma nimamo denarja.

PREKLETI

Prekletjem, kar sem govoril o tovar. Martinu Pavlinu, sekretarju Okrajnega odbora Zveze borev Novo mesto, da je bil v delegaciji, ki je leta 1941 šla čakatu Nemce. Vse to je neresničeno in za take govornice nisem imel nobene utemeljene osnovne. **Mato Vuković**

Čestitki

Dr. Veleni Zaključek-Ševerjevi iskreno čestitajo in želijo na njeni novi življenjski poti mnogo sreče v osebnem življenju, kakor tudi nadaljnjih uspehov pri njenem požrtvovalnem delu.

Hvaležni pacienti

Ljubemu možu in očetu Antonu Jeleniču — Candru iz Dola, žele za 60-letno vse lepo in dobro ženo, otroci in sorodniki.

GIBANJE PREBIVALSTVA

V mesecu februarju so bili rojeni 2 dečki in 2 deklice. Poročili so se: Jože Strava, delavec in Angela Metelko, delavka, oba iz Čudnega sela. Franc Požek, soboslikar iz Grbelj, in Antonija Gregorič, trg. pomočnica iz Crnomolja, Franc Bistobach, iz Loke, in Breda Hofer, letilka iz Crnomolja, Marjan Telatko, knjigovodja iz Crnomolja, in Bosiljka Bajič, delavka iz Kofa. Umrlil so: Vincenc Vidic, otrok iz Loke, star 5 let, Barbara Šikonja, upokojenka iz Tribučah, stara 92 let, Matija Planinc, kmet iz Svibnika, star 62 let.

NOVO MESTO

V času in 30. februarja do 7. marca je bilo rojenih 26 dečkov in 24 deklic.

Umrlil so: Alojzija Prešeren, gosposdnja iz Novega mesta, stara 78 let, Franc Trpič, komercialist iz Slovenske vasi, star 85 let, Marija Pate, upokojenka iz Irče vasi, stara 74 let, Franciška Klemenc, gosposdnja iz Crnomolja, stara 63 let.

OBVESTILA

Folklorna skupina »Veseli Belokranjci« priredi dne 14. marca v domu JLA Crnomelj »Veseli poslušni razvedru«. Zabava je elitnega značaja. Vstopnina 100 dinarjev. Vabljeni. **Odob.**

RAZPIS

Razpisna komisija pri Okrajnem sodišču v Novem mestu razpisuje **2 MESTI STROJEPIŠK 1 MESTO POMOŽNEGA USLUZBENIKA (kurirja)**

Pogoji: pod 1. d. (dovršena nižja gimnazija ter popolno obvladanje

ZAHVALE

Ob smrti naše mame **JOZEFE JEVSEK** roj. Skrbec iz Vel. Bučine vasi za praplevo zahvalujemo vsem ki so jo spremljali na njeni zadnji poti. Posebna zahvala duhovščini in šolskim otrokom za sodelovanje v sprevedu in podarjeno cvetje ter vsem sorodnikom in ostalo sorodstvo. **Zaljubljeni domači in ostalo sorodstvo.**

ZAHVALE

Ob smrti naše pradede žene, mame, stare mame in sestri **MARIJE PATE** se iskreno zahvaljujemo za izrečeno sožalje vsem prijateljem in znancem ter vsem, ki ste drago rajniko spremljali na njeni zadnji poti in ji darovali cvetje. Posebno se zahvaljujemo dr. Vodniku iz Novega mesta za ves trud in požrtvovalnost. **Zaljubljeni domači in ostalo sorodstvo.**

NOVO MESTO

Nedelja, 15. marca ob 10. uri v II. nadstropju občinskega poveljeva igrišča v Papirski Hudočni graščaki. Vstopnina 20 dinarjev, za odrasle 30 dinarjev. Konec predstave okrog pol 11. ure.

Molek iz Grma — dečka, Sonja Colarič iz Kopa — deklica, Marija Zele iz Metlike — dečka in deklica, Marija Zupan iz Gor. Podbošča — deklica, Ivanka Butala iz Gradca — dečka, Zinka Seljakovič iz Novega mesta — deklica.

Pretekli teden so v brežiški porodnišnici rodile: Nevenka Zmave iz Drenja — deklica, Marica Zubak iz Starega grada — deklica, Zinka Zupan iz Pečle — deklica, Blanka Husu iz Trbovelj — deklica, Zoška Verstovšek iz Krkovega — deklica, Ana Bijačnik iz Velikoga Trna — dečka, Zinka Borčič iz Klanjača — dečka, Nežika Grbič iz Brežic — dečka, Katica Brlek iz Prigorja — deklica, Vera Preškar iz Podgorja — deklica, Dragica Sever iz Dubravice — deklica, Marija Vojtek iz Zurovega — dečka, dečka, Marija Kramelj iz Marje Gorice — dečka, Rozalija Pšeničnik iz Vel. Obreča — dečka.

Brežiška kronika nesreč

Ljubomir Rabič, sin ugibberca iz Krivoga, je pri igri ter dobil notranje poškodbe. Ludvik Jurman, uslužbenec iz Gaberje, si je pri padcu zlomil desno nogo. Kroljeja Franca, upokojenec iz Zupeljeve, si je zabodel nož v prsa. Vincenca Čošnarova, sina delavca iz Dol, Topolice, je pretežila, da mu pri padcu notranje poškodbe. Jožeta Bogolina, delavca iz Mrvice, je nekdo zabodel z nožem. Martin Gmajnič, delavec iz Trebš, si je pri padcu s kumiona zlomil levo roko. Sianko Zorič, delavec v Celulozi v Videm-Krško, se je pekel pri delu v tovarni.

NADALEVALNI KNJIGOVODSKI TEČAJ

Društvo knjigovodij Novo mesto, obvešča vse gospodarske organizacije, družbene organizacije in zavode, ustanove in preostanostim in znanstvenim, kmetijske zadrage in gozdna gospodarstva, da bo pričelo nadaljevalni knjigovodski tečaj v drugi polovici meseca marca. Kandidati, ki želijo obiskovati tečaj, naj pošljejo pisemne prijave najkasneje do 16. marca do 12. ure. V prijavi je treba poleg rojstnih podatkov navesti šolsko izobrazbo, potoljak in starost. Tečaj bo finančni stroški tečajne prijavitelji bodo prejeli pisemna obvestila o poplačilih in začetku tečaja.

DRUŠTVO KNJIGOVODIJ NOVO MESTO

Društvo knjigovodij Novo mesto hkrati obvešča vse industrijske in obrtne gospodarske organizacije, da se prične tečaj za obratne knjigovodje v mesecu aprilu. Prijave za tečaj naj kandidati pošljejo najkasneje do 30. marca.

Električne ročne ure

Neka švicarska tovarna ur je začela serijsko izdelovati prve ročne ure na električni pogon. Mehanizem teh ur poganja magnetni električni motor, ki mu dajeja pogonsko silo dve majceni bateriji. Ti dve bateriji delujeta nepretrgoma leto dni, premer imata 13 milimetro in 1,5 volta napetosti. Električni motorček je težak 0,6 gramov. Primer: električna napetost, ki je potrebna, da zasveti ena št. vatna žarnica, bi lahko poganjala 10 milijonov teh električnih ročnih ur.

Doplinski krožek PO »Brata Pirkoviča« iz Šentjerneja

Nekega dni pred zimskimi počitnicami smo dobili po razrečnih okrožnicah, naj se javimo vsi, ki imamo slabe zobe in niso stari socialno zavarovani. Takoj prvi dan zimskih počitnic nam je tov. upraviteljica napisala potrdilo in, 80 učencev in učenk je med zimskimi počitnicami hodilo k zobozdravniku. Društvo prijateljev mladine je plačalo za to znaten znesek.

Naši krožki mladih tehnikov pridno delajo. Posebno smo veseli, ker imamo v mizarskem krožku zelo vestnega in prizadnega instruktora, vajenca Franca Miklavčiča iz Šentjerneja. Zelo se že veselimo motorja, ki bo poganjal našo stružnico.

Snega ni, da bi se smučali in sankali, zato pa se sredi zime igramo na igrišču in smo tudi zadovoljni.

Doplinski krožek PO »Brata Pirkoviča« iz Šentjerneja

5. februarja letos smo v 3. številki našega lista objavili članek pod naslovom »Za Vinico in Adlešiče ni prostora«. Od Podjetja za PTT promet v Ljubljani smo prejeli pojasnilo s prošnjo, da ga objavimo. V pojasnilu je rečeno:

»Poštni avtomob vozil izmenoma proti Vinici in proti Adlešičem. Na odhodni postaji, to je pred pošto ali pred železniško postajo v Crnomlju, sprejme voznik avtomobila najprej potnike za končne in bolj oddaljene kraje, nato pa šele, v kolikor je prostor, tudi ostale potnike. Tako je vsakemu potniku, ki je pravočasno na odhodni postaji in ki potuje do končne postaje, zagotovljen prostor v avtomobu. Pri popoldanskem vožnji je odhodna postaja avtomobila na železniški postaji in če je avtomob, ki pripelje od tam na postajo v mestu že za

Uresničena želja

sedel, ne more več sprejemati potnikov za nobeno namembno postajo.

Ker je upravi Podjetja za PTT promet znano, da sedanji avtomob ne more zadovoljiti vseh potreb, bo že v bližnji bodočnosti dodelila pošt Crnomelj večji avtomob in tako zagotovila prevoz vsem potnikom na progi, ki na njej obratuje poštni avtomob.

Od našega dopisnika iz Crnomolja pa smo v soboto prejeli naslednje razveselilno obvestilo, ki kaže da včasih ni daleč od besed do dejanj:

»Tibe želje da bi dobili za Dragatuš, Vinico in Adlešiče večji avtomob, so se nam izpolnile. Namesto 1

99 presenečenj - 99 pozdravov

Objavljamo dolgo obljubljeni pregled vseh daril našega letošnjega noveletnega nagradnega zbiranja, v katerem bodo sodelovali vsi stari in novi naročniki Dolenjskega lista, ki bodo do določenega roka poravnali polletno naročnino za leto 1959. Največ daril so prispevala mnoga podjetja našega okraja; njihova imena so v našem gospodarstvu že dolgo znana, saj pomenijo kvaliteto, dobro postrežbo in skrb za zadovoljiti kupca. Dobro blago se samo hvali, pravi pregovor, a vendarle izkoriščamo priložnost in našim bralcem ter naročnikom toplo priporočamo, da kupujejo izdelke domačih podjetij oz. da se poslužijo njihovih uslug, obratov in delavnice.

Letos bomo izžrebali tehle 99 nagrad:

- Desetdnevno brezplačno zdravljenje (Zdravilišče Dolenjske Toplice), 2. blago za moško obleko (NOVOTEKS Novo mesto), 3. dve toni premoga (Rudnik rjavega premoga Senovo), 4. par ženskih sandal (PLANINA, čevljarstvo podjetje Črnomelj), 5. garnituro ženskega perila (BETI Metlika), 6. desetdnevno brezplačno zdravljenje (Zdravilišče Cateške Toplice), 7. sodček najboljšega sortnega vina (VINO Brežice), 8. godček prvovrstnega evička (Vinarska zadruga Kostanjevica na Krki), 9. tri tone premoga (Rudnik Kanižarica), 10. sodček sladkega bizeljčana (Vinarska Brežina, Brežice), 11., 12., 13. in 14. nagrada: dve garnituri za britje in dve garnituri za manikiranje (KRKA, trgovsko podjetje na Veliko), 15., 16., 17. in 18. nagrada: po 5 zavilov čistilnega praška DIK (KREMEN, rudniki nekovinskih rudnin, Novo mesto), 19., 20., 21., 22. in 23. nagrada: 5 litrov alkoholnih pijač (DANA, tovarna sadnih sokov in likerjev, Mirna na Dol.), 24. klubska garnitura: mizica in dva stolička (Mizarska produktivna zadruga, Sevnica), 25. sodček pristnega bizeljčana (Kmetijska zadruga Bizeljsko), 26. in 27. nagrada: dve moški srajci (Industrija perila Novo mesto), 28. desetdnevno brezplačno zdravljenje (Zdravilišče Smarješke Toplice), 29.—38. nagrada: deset parov Express napenjačev (Kopitarna Sevnica), 39. en polkauč (Tapetništvo in dekoraterstvo Novo mesto), 40. 50 sadik sadnega drevja (Kmetijsko gospodarstvo Kostanjevica), 41. Petdeset trsnih cepiljenk (Kmetijsko gospodarstvo Kostanjevica), 42., 43. in 44. nagrada: dva kilograma čokolade in 3 kilograme deserta (IMPERIAL, tovarna čokolade in likerjev Videm-Krško), 45. dva metra drv (Gozdarska poslovna zveza Sevnica), 46. dvatisoč kosov sidne opeke (Novomeška opekarna Zalog), 47. in 48. nagrada: šest metrov drv (Kmetijsko gozdarsko posestvo Novo mesto), 49. dve toni premoga (Rudnik rjavega premoga Krmelj), 50.—98. nagrada: devetinštirideset knjižnih nagrad (darilo slovenskih založb in uredništva Dolenjskega lista), 99. nagrada: televizijski sprejemnik (darilo Dolenjskega lista).

Najboljša laž

V Ortonvillu (ZDA) imajo klub lažnivcev, ki vsako leto razpiše tudi nagrado za najboljšo laž. Lani je zmagal član Lou Power, ki je napisal tole zgodbo: »Zima je bila letos pri nas grozno huda, kar najbolj dokazuje tole: z ognja so vzeli lonec vrele vode, ki je tako naglo zamrznila, da je led bil še gorak.«

Neki Faulkner iz Arizone pa je bil nagradjen za najkrajšo laž. Glasila se je: »Silno rad gledam komercialne televizijske programe.«

Volovska elektrarna

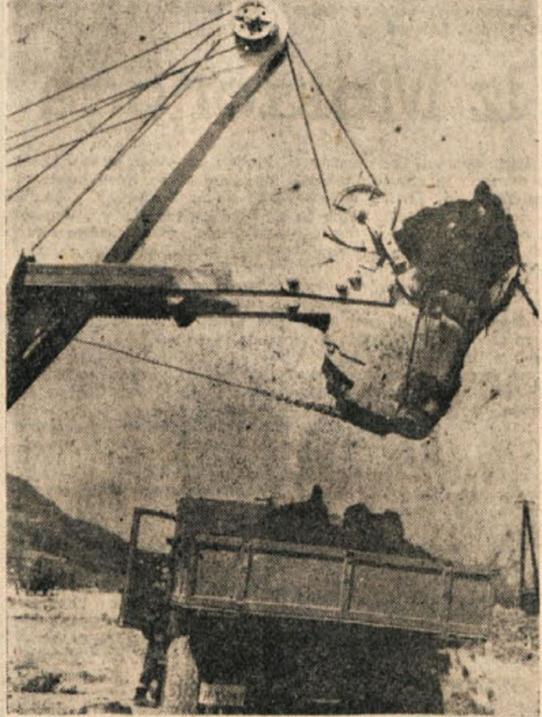
V Indiji je glavna ovira za elektrifikacijo podeželja pomanjkanje premoga in drugih virov električne energije. Sedaj so pa zgradili posebno vrsto miniaturne elektrarne, ki jo poganja par volov. Vola se verita v krogu, kakor pri naših starih mlatinicah, in tako poganjata elektromotor, ki proizvajata dovolj toka za naselje s sto hišami in za pogon črpalke, s katerimi lahko

ŠE LETOS NA VENERO IN MARS?

Južnoafriški dnevnik »Land-stem« je objavil razgovor s predsednikom sovjetske akademije znanosti prof. Anatolijem Blagonravovim, ki je baje izjavil, da bo Sovjetska zveza izstrelila še v letošnjem septembru ljudi na planetu Mars in Venero. Blagonravov je baje tudi izjavil, da so že izbrali človeka, ki bo prvi poteljal z raketo v vsemirje. Izrazil je tudi upanje, da bo mogoče do konca letošnjega leta poslati na Luno znanstvenika.

Po pisanju omenjenega lista

je Blagonravov, ki velja za »očeta prvega spulnika«, izjavil v intervjuju dobesedno: »Na planetih Marsu in Veneri nameravamo ustanoviti drugo Rusijo.« List dodaja, da se je njegov londonski dopisnik razgovarjal s sovjetskim znanstvenikom po telefonu preko sovjetskega veleposlanstva v Londonu. — Vest zelo diši po »novinarski radei«, saj kar dvakrat navaja besedico »baje«. Je pa zanimiv dokument časa, v katerem živimo.

Delo na avto cesti v Srbiji in Makedoniji se je začelo. Kakor lani so stroji tudi zdaj prvi in najboljši pomočniki prvih tisoč brigadirjev in brigadir. Prvega aprila bo v Nišu veliko slavlje z začetkom del na letošnjih odsekih nove ceste

namakajo okrog 50 oravov zemlje.

Pučno za govornike

Neki angleški poslanec v Spodnjem domu je potokel vse rekorde glede kratkega govora. Njegov govor je vseboval 20 besed. Ko so ga vprašali, koliko časa potrebuje, da se pripravi za govor, je povedal: »Če mislim govoriti četrt ure, se moram pripravljati 14 dni, za pol ure dolg govor imam dovolj tri

dni priprave. Če pa pustijo, da govorim kolikor hočem, lahko takoj začnem.«

Žica, tisočkrat tanjša od dlake

Sovjetski učenjaki so izdelali napravo, s katero izdelujejo nepretrgano žico s premerom 1 mikrona (tisočinke milimetra) in pokrito z dva mikrona debelo stekleno izolacijo. Iz ene kapljice kovine naredijo 2 kilometra take žice.

NEKAJ OKROGLIH

V DOBI RAKET
»Siliš: raketa, poslana na Mesec, je odšla mimo nje-ga dalje v vesolje.« »Da, na žalost je samo šla mimo njega. Škoda, da ga ni skrajšala vsaj za deset dni...«

POMOTA
»Hitro tarbo, žena, pravi zadržnik.« »Neki človek je telefoniral, da ne more več živeti brez mene.«
»Počkaj, očka, se oglasi hči.« »To je bilo namenjeno meni.«

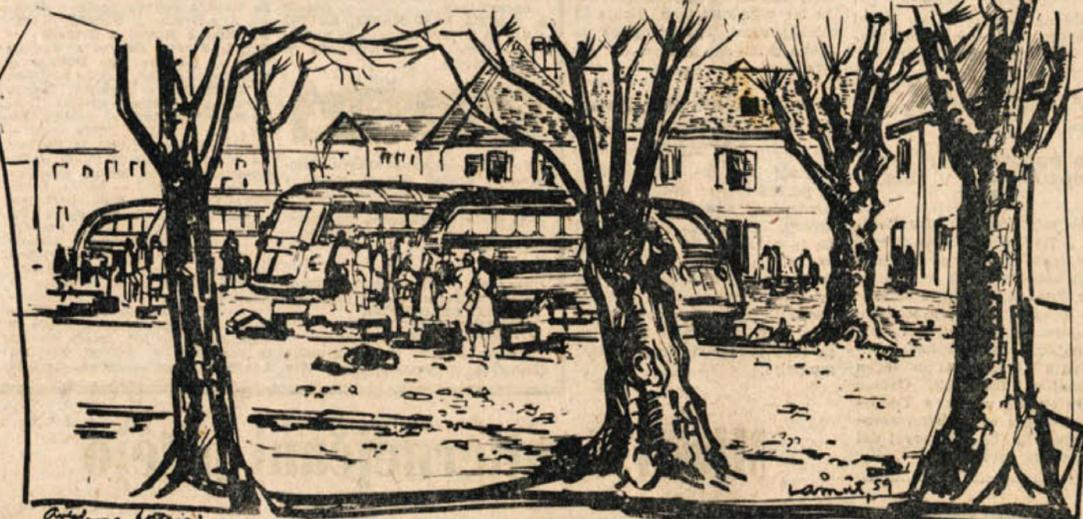

Brez besed...

KOPJE IN POL
Profesor bere dijakom narodno pesem o Kraljeviču Marku in na vrsto pridejo tudi stih: »Vzame kopje naš kraljevič Marko — ga prelomi na tri polovice...«
»Ampak, tovariš profesor, kako je to mogoče: na tri polovice?«
»Zaka; pa ne, dragi moji! Takrat niso imeli napadna kopja, ampak kopja in pol.«

JUNAK

»Ha, jaz bi jih direktorju že povedal v brk...«
»Pa jih daj, če si tak junak.«
»Kako, če se brije tudi pod nosom?«

Vlado Lamut: NOVOMESKA AVTOBUSNA POSTAJA (1959)

Ivan Tavcar OTOK iz STRUGA

Dobro uro potem pa je prijezdil baron Konstantin iz Struge. V trdi zimi je bil silno lešno opravljen. Kar ga nismo videli, se je bil postaral. Lasje na glavi so bili na mestih skoraj sumljivo beli; okrog oči, ki so temno zle izpod čela, so se mu videli proge.

Osorno je govoril oskrbniku, ki se mu je ponižno priklanjal.

»Kdo je bolan?« je vprašal. »Pa je že bil kak pretep, ali pa je kdo padel v pijanosti po stonih. Kdo je bolan?«

»Kontesa.«

»Kakšna kontesa?«

»Naša kontesa, gospod baron!«

»Vaša kontesa! In čemu kličete mene?«

»Bolezen je nevarna! Prišla je čez noč! In mesto je predaleč! Nevarnost je velika, vaša milost, gospod baron! Pa smo dejali, gospod baron v Strugi ve gotovo toliko, kakor tisti mazači iz mesta, pa smo vas poprosili, gospod baron!«

Srdito mu je izrgel v roko uzdno jermenje ter stopil v vežo, da je vse rožljalo, ko je korakal po tlaku.

Pred njim je šinil sluga v sobo, da je povedal gospodični, da je zdravnik prišel. Sloneča je v stolu, vse moči so ji bile izginitle iz telesa, in čutila se je tako slabotno, tako nesrečno, in tako — nervozno, da ni mogla pronašati niti jasne svetlobe ne.

Zavese pri otknih so bile spuščene do tal, da je bilo prav močno mračno v sobi. Venomer so ji silile solze v oči, in prepričana je bila, da je na svetu ni nesrečnejše stvari, kakor je ona.

Ko je baron vstopil še srdit, in takoj razločil stvari. Premračno je bilo. Potem pa je tam pri mizi opazil bolnico. Z robcem si je pokrivala obrazek, in tako slabotna je bila, da ni niti pogleda obrnila proti njemu, ki je bil pristopil po mehki preprogi. Trudno mu je dvignila ročico naproti, da bi potipal, kako ji bije žila.

In v svojo pest je vzel droben, mehko, belo njeno ročico ter štel udarce razburjenega srca. Kontesa pa je vprašala potem:

»Kaj mi je?«

»Nič!«

»Nič?«

»Prav čisto nič!«

Tako se je postavila pred njega, vrgla robcem na mizo, lice pa ji je napolnila kri.

All oni je ponavljal satirično:

»Prav nič, kontesa! Premalo ste jedli in morda pre malo spali. In sedaj ste bolni, ker ste prepričani, da kontesa otkoška o tem času, na tem kraju, pozabljena od vsega sveta, drugačna kakor bolna biti ne more!«

Kdaj je že čula ta glas, in kje že videla to obličje? Pristopila je k oknu ter kvišku potegnila gardino, da se je svetloba raz-

širila po sobi. Kdo je bil ta človek, ki se je predrznil praviti nji take stvari? Po vsem malem telesu se ji je srdilo vse in kipeče je hotela odgovoriti. Ali ko se je obrnila proti njemu, se ji je odkrilo vse in spoznala je svojega zdravnika. Tedaj pa se ji je kri zopet povrnila v srce, in ničesar ni vedela izpregovoriti.

»All bolni niste!« je govoril baron neumljeno. »Če pa hočete poslušati dobre svete, dajte vpreči še danes, še ta trenotek in odpeljite se v zimsko mestno življenje! To obnebe pri nas ne ugaja takim rastlinam, kontesa! Sneg in gosta megla sta slabo nadomestilo za svetli parket! Da pa vas, milostiva, ne pustim brez zdravila, imate ga tu!«

Vzel je kupo na mizi ter jo nalil z vodo. »Tu noter denite sladkorja in tisto pijte potem! Vsaki dve uri po eno kupo!«

Postavil je kupo na mizo, potem pa se priklonil ter odšel. Gospodična je zrla za njim, kakor da bi sama ne vedela, kaj se ji je zgodilo. Čula ga je, ko je odjezdil z dvorišča. Krčevito je posegla po robcu na mizi ter ga trla med prsti. Ugledavši pa kupo polno vode, jo je pograbila hipoma ter vrgla po sobi, da se je voda razlila in steklo na sto koscev razletelo.

stuje. Kaj mi hoče življenje v mestu? Tisti večni plesi, tiste razsvetljene dvoranice, polne dolgočasnega modernega ženstva, ki se nevoščljivo opazuje ter bori s svojimi oblekami, polne tistih skrbnih mater, ki si sladke obraze napravljajo ena proti drugi, za hrbitom pa ostre obsodbe izrekaajo ena o drugi! Kaj mi hoče vse to? In pa šele tisti drobni gospodiči, z dolgimi nožicami po parketu drsajoči, s katerimi vse lahko govoriš, samo nič pametnega ne!

Ti veš, Lucija, da mi je pokojni moj oče, grof Milan, vzor vsega krasnega. Spomin njegov mi je veličastno drevo, okrog katerega se ovija trta moje duše proti večnim nebesom! Pri tem spominu se pogreznijo grof Egon in druga taka bitja v morje vesoljnega pozabljenja! Takoj, ko sem bila prišla tu sem, so bile moje misli pri njem, ki je nekdanj tu živel in tu na Otoku umrl! Lucija, sedaj se mi dejanje moje matere dozdeva še silovitejše! Kako je pač mogoče pozabiti takega moža, kakor je bil moj oče, pokojni grof Milan!

Spominjaš se gotovo še cerkve, sloneče na rebri nad Strugo. Pisala sem borej gospodu župniku, da bi ondi daroval mašo v spomin njega, ki me je nekdanj v življenju tako ljubil. Častitega gospoda sem prosila tudi odpuščenja, ker nisem bila sprejela njegovega pomena. Došlo mi je prijazno pismo, da se je maša že oznanila po vaseh in da se bo darovala ta in ta dan.

Tisto jutro pa je ljudstvo od vseh strani hitelo k cerkvi nad Strugo. Ko sva z župnikom, staram in bodajživim gospodom, ki si mi ni upal pogledati v oko, dospela tja, je bila že zbrana množica na pokopališču. Tik cerkvenega vhoda pa sem videla prizor, ki je takoj raztogotil mojo dušo. Vsa čustva v meni so se razburila ob pogledu, ki se mi je odkril tedaj!

»Oj, tu je baron Konstantin s svojimi bolniki,« je dejal župnik. In prijazno je pozdravil čudnega tega zdravnika. Bil je obdan z vso bolnico. Tipal je žile, gledal jezike (oprosti, ali pisati! Ti moram vse, da boš vedela ceniti plemenitega ranocelnika!) ter jemal umazano zavite otroke v svoje naročje. Preiskoval je vse bolnike vse fare, ki so se tiščali okrog njega ter mu zrl v obraz s strahom in upom. Ali meniš, da me je pogledal! Kar zmenil se ni za moj prihod, in ni se dal motiti pri zdravniškem svojem opravilu. Stari gospod na drugi strani je govoril nekaj o usmiljenem Samaritanu; mene pa je pretresla groza, in hitela sem mimo, da bi ne zrla dalje prizora, s katerim se je omadeževala rodbina tako starega pokolenja.

Potem se je pričela sveta maša. Njemu v spomin, ki je bil tako dober in tudi tako plemenit človek! Niti sepece ni na njegovem imenu! In molila sem iz globokega srca k nebu ter častila neskončnega Boga, da mi je ohranil spomin njegov, Lucija! Kaj bi bilo z menoj, da nimam teh spominov? Ves čas med svetim opravilom mi je stalja kakor svetelnika jasna njegova podoba pred duhom!

Po maši je moral župnik s svetim obhajilom v goro. Prosil je odpuščenja, da me ni mogel spremiti do doma. Ostala sem nekaj časa v cerkvi ter čakala, da se je razkropila množica. Bala sem se, da bi zopet nezadela na kako bolnico zunaj cerkve in na njenega zdravniškega barona! Ko sem čula, da je vse odšlo, sem stopila pod mulo nebo. Cerkevnik, ki je bil težko čakal, je planil k cerkvenim vratom ter jih zaklenil.